

**Informacja ilościowa i jakościowa dotycząca
adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w
Łosicach według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku**

Spis treści

I.	Wstęp	2
II.	Informacje ogólne o Banku	2
III.	Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia	2
IV.	Zakres stosowania – art. 436 Rozporządzenia	4
V.	Fundusze własne – art. 437 Rozporządzenia	5
VI.	Wymogi kapitałowe – art. 438 Rozporządzenia	16
VII.	Ekspozycje na ryzyko kontrahenta – art. 439 Rozporządzenia	20
VIII.	Bufory kapitałowe – art. 440 Rozporządzenia	20
IX.	Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego – art. 441 Rozporządzenia	20
X.	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442 Rozporządzenia	20
XI.	Aktywa wolne od obciążeń – art. 443 Rozporządzenia	24
XII.	Korzystanie z ECAI – art. 444 Rozporządzenia	25
XIII.	Ekspozycja na ryzyko rynkowe – art. 445 Rozporządzenia	25
XIV.	Ryzyko operacyjne – art. 446 Rozporządzenia	25
XV.	Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447 Rozporządzenia	27
XVI.	Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448 Rozporządzenia	27
XVII.	Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449 Rozporządzenia	30
XVIII.	Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450 Rozporządzenia	30
XIX.	Dźwignia finansowa – art. 451 Rozporządzenia	31
XX.	Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art. 452 Rozporządzenia	32
XXI.	Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – art. 453 Rozporządzenia	32
XXII.	Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego – art. 454 Rozporządzenia	35
XXIII.	Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego – art. 455 Rozporządzenia	36
	Załącznik nr 1	37
	Załącznik nr 2	64

I. Wstęp

1. Bank zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej „Rozporządzeniem”) w części ósmej, dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Ujawnieniem” według stanu na 31 grudnia 2016 r.
2. Bank w zakresie ujawnianych informacji:
 - 1) stosuje pominięcie informacji uznanych za nieistotne - informacje nieistotne to w opinii Banku informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych,
 - 2) stosuje pominięcie informacji uznanych za zastrzeżone lub poufne – Bank uznaje informacje za zastrzeżone, jeżeli ich podanie do wiadomości publicznej w opinii Banku osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną. Bank uznaje informacje za poufne, jeśli Bank zobowiązał się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.
3. W przypadku pominięcia informacja o tym jest podawana w treści Ujawnienia.
4. Bank informuje, że niniejsza informacja z zastrzeżeniem ust. 5 obejmuje cały zakres ujawnianych informacji określonych w Części Ósmej Rozporządzenia. Ujawnienia informacji w innych dokumentach wynika z art. 434 ust. 2 Rozporządzenia.
5. Informacje nie zawarte w niniejszym dokumencie, a objęte obowiązkiem ujawnienia zostały zawarte w następujących dokumentach:
 - 1) Sprawozdaniu finansowym za 2016 rok,
 - 2) Sprawozdaniu Zarządu z działalności Banku za 2016 rok,Które są dostępne w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz w Centrali Banku w Łosicach, ul. Bialska 6.
6. Niniejszy dokument dostępny jest w Centrali Banku w Łosicach, ul. Bialska 6 oraz na stronie internetowej www.bslosice.pl.
7. Wszelkie dane liczbowe wyrażone zostały w tysiącach złotych, chyba że zapisano inaczej.

II. Informacje ogólne o Banku

1. Bank Spółdzielczy w Łosicach zarejestrowany przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000074200 prowadzi działalność od 1 kwietnia 1928 roku.
2. Bankowi nadano numer statystyczny REGON: 000572618 oraz NIP:5370009220.
3. Bank jest zrzeszony z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie oraz jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
4. Bank zgodnie ze statutem działa na terenie województwa mazowieckiego, lubelskiego i podlaskiego.

III. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia

1. Zarządzanie ryzykiem w Banku prowadzone jest na podstawie pisemnych regulacji, w tym w szczególności strategii, polityk i instrukcji. Głównym dokumentem regulującym systemem zarządzania ryzykiem w Banku jest długofalowa „Strategia zarządzania poszczególnymi ryzykami w Banku Spółdzielczym w Łosicach”, zatwierdzona przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku. Strategia

jest zgodna z założeniami „Strategii rozwoju Banku Spółdzielczego w Łosicach na lata 2016-2018” i podlega corocznemu przeglądowi i weryfikacji.

2. Strategia zarządzania poszczególnymi ryzykami jest powiązana również z innymi regulacjami o charakterze strategicznym, w tym między innymi z: „Polityką kapitałową Banku Spółdzielczego w Łosicach na lata 2016-2018”, Planami ekonomiczno – finansowymi, a także Politykami w zakresie zarządzania ryzykiem:
 - 1) „Polityka zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych w Banku Spółdzielczym w Łosicach”,
 - 2) „Polityka kredytowa w Banku Spółdzielczym w Łosicach”,
 - 3) „Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Łosicach”,
 - 4) „Polityka zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w Banku Spółdzielczym w Łosicach”,
 - 5) „Polityka zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych”,
 - 6) „Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Spółdzielczym w Łosicach”,
 - 7) „Polityka zarządzania ryzykiem płynności”,
 - 8) „Polityka zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Łosicach”,
 - 9) „Polityka zarządzania ryzykami trudnierzalnymi w Banku Spółdzielczym w Łosicach”,które są zatwierdzane przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.
3. Strategia zarządzania poszczególnymi ryzykami zawiera istotę, cel, organizację i zasady zarządzania ryzykiem, zasady ustalania limitów ryzyka, zadania priorytetowe w zakresie zarządzania ryzykiem oraz zadania w zakresie kontroli ryzyka.
4. Poziom apetytu na ryzyko Bank wyznacza poprzez wartości progowe alokacji kapitału na poszczególne rodzaje ryzyka i na kapitał dodatkowy (alokowany w ramach procesu ICAAP) określone w Polityce kapitałowej oraz poprzez limity określone w Strategii zarządzania poszczególnymi ryzykami i w „Limitach ostrożnościowych do celów oceny ponoszonego ryzyka w działalności w Banku Spółdzielczym w Łosicach”.
5. Informacja ujawniana zgodnie z art. 435. ust. 1 lit. a-d Rozporządzenia, dotycząca strategii i procesów zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka; struktury i organizacji odpowiedniej funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie; zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka; strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko – zawarta jest w Załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.
6. Zatwierdzone przez Zarząd oświadczenie, na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku, wymagane przez art. 435 ust.1 lit. e Rozporządzenia, zawarte jest w Załączniku nr 2 do niniejszego dokumentu.
7. Informacja na temat ryzyka, zgodna z art. 435 ust. 1. lit f. w której omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka zawarta jest w Sprawozdaniu finansowym Banku, według danych na 31.12.2016 r. oraz w Sprawozdaniu Zarządu z działalności Banku za 2016 rok.
8. W zakresie art. 435 ust. 2 Rozporządzenia, Bank informuje, że:
 - 1) Jeden Członek Zarządu pełni funkcję dyrektorską w organach Banku i dwie funkcje dyrektorskie w organach innego podmiotu. Dwaj członkowie Zarządu pełnią funkcję dyrektorską tylko w organach Banku. Członkowie Rady Nadzorczej Banku pełnią funkcje dyrektorskie tylko w organach Banku. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć stanowisko zajmowane w organie Banku (odpowiednio Zarządzie albo Radzie Nadzorczej) lub organach innych podmiotów.
 - 2) Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, zgodnie ze „Statutem Banku Spółdzielczego w Łosicach” biorąc pod uwagę stan wiedzy, kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata. Członków Rady Nadzorczej powołują Zebranie Grup Członkowskich zgodnie ze „Statutem Banku Spółdzielczego w Łosicach”, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata.
Uwzględniając zapisy Prawa bankowego, Wytyczne Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego oraz Statutu Banku Spółdzielczego w Łosicach, w Banku wprowadzono „Politykę oceny

odpowiedności kandydatów na członków Rady Nadzorczej oraz mianowanych członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Łosicach”, zatwierdzoną przez Zebranie Przedstawicieli Banku. Ocena przeprowadzana jest:

- a) indywidualnie, co oznacza, że ocena dokonywana jest w odniesieniu do każdego kandydata na członka Rady Nadzorczej oraz mianowanego członka Rady Nadzorczej z osobna,
- b) kolegialnie, co oznacza, że wspólnie oceniany jest cały skład Rady Nadzorczej.

Celem oceny jest stwierdzenie czy kandydaci na członków Rady Nadzorczej oraz mianowani członkowie Rady Nadzorczej dają rękojmię sprawowania swoich funkcji w sposób określony przepisami prawa, czy posiadają wiedzę i umiejętności niezbędne do realizacji swoich funkcji oraz czy ich reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku. Polityka oceny odpowiedności kandydatów na członków Rady Nadzorczej oraz mianowanych członków Rady Nadzorczej musi być dostępna publicznie, co oznacza, że każdy członek Banku może zapoznać się ze sposobem oceny każdego kandydata na członka Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Łosicach, uwzględniając zapisy Prawa bankowego, Rekomendacji M KNF (Rekomendacja 2), Wytycznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA/GL/2012/06 z dnia 22 listopada 2012r.), oraz Statutu Banku Spółdzielczego w Łosicach dokonuje oceny odpowiedności członków Zarządu Banku. Ocena odpowiedności ma charakter indywidualny i kolektywny, przy czym ocena indywidualna dokonywana jest w odniesieniu do każdego członka Zarządu z osobna, natomiast ocena kolektywna dokonywana jest w stosunku do całego składu Zarządu. Celem oceny jest stwierdzenie czy członkowie Zarządu dają rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, w tym prowadzenia działalności Banku z zachowaniem bezpieczeństwa wkładów i lokat w nim zgromadzonych, czy posiadają wiedzę i umiejętności niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem oraz czy ich reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku.

- 3) Bank, z uwagi na skalę działalności, nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej.
- 4) Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej komitetu do spraw ryzyka.
- 5) W Banku funkcjonuje system informacji zarządczej określający przepływ informacji na temat ryzyka, który kierowany jest do Zarządu, Rady Nadzorczej Banku oraz pozostałej kadry kierowniczej. System jest sformalizowany i objęty „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej” definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie ryzyka istotne, zidentyfikowane przez Bank. Informacje zawarte w sprawozdaniach wewnętrznych umożliwiają rzetelną ocenę ekspozycji na ryzyko. Zakres i częstotliwość raportowania są dostosowane do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

IV. Zakres stosowania – art. 436 Rozporządzenia

Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

V. Fundusze własne – art. 437 Rozporządzenia

1. Zestawienie funduszy własnych

Tabela nr 1 – Struktura funduszy własnych, wg stanu na dzień 31.12.2016r. [w tys. zł]

Nr identyfikacyjny	Pozycja	Kwota
1	FUNDUSZE WŁASNE	29 632
1.1	KAPITAŁ TIER I	29 302
1.1.1	KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I	29 302
1.1.1.1	Instrumenty kapitałowe, kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier I	
1.1.1.1.1	Oplacone instrumenty kapitałowe	
1.1.1.1.2	Pozycja uzupełniająca: nieuznane instrumenty kapitałowe	
1.1.1.1.3	Ażio	
1.1.1.1.4	(-) Instrumenty własne w kapitale podstawowym Tier I	
1.1.1.1.4.1	(-) Bezpośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I	
1.1.1.1.4.2	(-) Pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I	
1.1.1.1.4.3	(-) Syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I	
1.1.1.1.5	(-) Faktyczne lub warunkowe zobowiązania do zakupu instrumentów własnych w kapitale podstawowym Tier I	
1.1.1.2	Zyski zatrzymane	0
1.1.1.2.1	Zyski zatrzymane w poprzednich latach	
1.1.1.2.2	Uznany zysk lub uznana strata	0
1.1.1.2.2.1	Zysk lub strata możliwe do przypisania właścicielom jednostki dominującej	1 631
1.1.1.2.2.2	(-) Część nieuznanego zysku z bieżącego okresu lub nieuznanego zysku rocznego	- 1 631
1.1.1.3	Skumulowane inne całkowite dochody	80
1.1.1.4	Kapitał rezerwowy	27 982
1.1.1.5	Fundusze ogólnego ryzyka bankowego	1 000
1.1.1.6	Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych	284
1.1.1.7	Udział mniejszości ujęty w kapitale podstawowym Tier I	
1.1.1.8	Korekty w okresie przejściowym z tytułu dodatkowych udziałów mniejszości	
1.1.1.9	Korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych	
1.1.1.9.1	(-) Zwiększenia kapitału własnego z tytułu aktywów sekurytyzowanych	
1.1.1.9.2	Rezerwa z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	
1.1.1.9.3	Skumulowane zyski i straty spowodowane zmianami własnego ryzyka kredytowego w zakresie zobowiązań wycenionych według wartości godziwej	
1.1.1.9.4	Zyski i straty wycenione według wartości godziwej, wynikające z własnego ryzyka kredytowego instytucji związanego z zobowiązaniami będącymi instrumentami pochodnymi	
1.1.1.9.5	(-) Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	
1.1.1.10	(-) Wartość firmy	
1.1.1.10.1	(-) Wartość firmy rozliczana jako aktywa niematerialne i prawne	
1.1.1.10.2	(-) Wartość firmy uwzględniona w wycenie znacznych inwestycji	
1.1.1.10.3	Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane z wartością firmy	
1.1.1.11	(-) Inne wartości niematerialne i prawne	- 12
1.1.1.11.1	(-) Inne wartości niematerialne i prawne	- 12
1.1.1.11.2	Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane z innymi aktywami niematerialnymi i prawnymi	
1.1.1.12	(-) Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i niewynikające z różnic przejściowych po odliczeniu powiązanych rezerw z tytułu podatku dochodowego	
1.1.1.13	(-) Niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB	
1.1.1.14	(-) Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami	
1.1.1.14.1	(-) Kwota brutto aktywów funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami	
1.1.1.14.2	Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane z aktywami funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami	

1.1.1.14.3	Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami, które instytucja może wykorzystywać w nieograniczony sposób	
1.1.1.15	(-) Krzyżowe powiązania kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I	
1.1.1.16	(-) Nadwyżka odliczenia od pozycji dodatkowych w Tier I ponad kapitał podstawowy Tier I	
1.1.1.17	(-) Znaczące pakiety akcji poza sektorem finansowym, które alternatywnie mogą podlegać stosowaniu wagi ryzyka 1 250 %	
1.1.1.18	(-) Pozycje sekurytyzacyjne, które alternatywnie mogą podlegać stosowaniu wagi ryzyka 1 250 %	
1.1.1.19	(-) Dostawy z późniejszym terminem rozliczenia, które alternatywnie mogą podlegać stosowaniu wagi ryzyka 1 250 %	
1.1.1.20	(-) Pozycje w koszyku, w odniesieniu do których instytucja nie może określić wagi ryzyka przy zastosowaniu metody IRB oraz które alternatywnie mogą podlegać stosowaniu wagi ryzyka 1 250 %	
1.1.1.21	(-) Ekspozycje kapitałowe przy zastosowaniu metody modeli wewnętrznych, które alternatywnie mogą podlegać stosowaniu wagi ryzyka 1 250 %	
1.1.1.22	(-) Instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	
1.1.1.23	(-) Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i wynikające z różnic przejściowych	
1.1.1.24	(-) Instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	
1.1.1.25	(-) Kwota przekraczająca próg 17,65 %	
1.1.1.26	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	- 32
1.1.1.27	(-) Dodatkowe odliczenia od kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 3 CRR	
1.1.1.28	Elementy kapitału podstawowego Tier I lub odliczenia od kapitału podstawowego Tier I – inne	
1.1.2	KAPITAŁ DODATKOWY TIER I	
1.1.2.1	Instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał dodatkowy Tier I	
1.1.2.1.1	Oplacone instrumenty kapitałowe	
1.1.2.1.2	Pozycja uzupełniająca: nieuznane instrumenty kapitałowe	
1.1.2.1.3	Ażio	
1.1.2.1.4	(-) Instrumenty własne w kapitale dodatkowym Tier I	
1.1.2.1.4.1	(-) Bezpośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale dodatkowym Tier I	
1.1.2.1.4.2	(-) Pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale dodatkowym Tier I	
1.1.2.1.4.3	(-) Syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale dodatkowym Tier I	
1.1.2.1.5	(-) Faktyczne lub warunkowe zobowiązania do zakupu instrumentów własnych w kapitale dodatkowym Tier I	
1.1.2.2	Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale dodatkowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych	
1.1.2.3	Instrumenty emitowane przez jednostki zależne ujmowane w kapitale dodatkowym Tier I	
1.1.2.4	Korekty w okresie przejściowym z tytułu dodatkowego ujęcia instrumentów emitowanych przez jednostki zależne w kapitale dodatkowym Tier I	
1.1.2.5	(-) Krzyżowe powiązania kapitałowe w kapitale dodatkowym Tier I	
1.1.2.6	(-) Instrumenty w kapitale dodatkowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	
1.1.2.7	(-) Instrumenty w kapitale dodatkowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	
1.1.2.8	(-) Nadwyżka odliczenia od pozycji w Tier II ponad kapitał Tier II	
1.1.2.9	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale dodatkowym Tier I	
1.1.2.10	Nadwyżka odliczenia od pozycji dodatkowych w Tier I ponad kapitał dodatkowy Tier I (odliczenie w kapitale podstawowym Tier I)	
1.1.2.11	(-) Dodatkowe odliczenia od kapitału dodatkowego Tier I zgodnie z art. 3 CRR	
1.1.2.12	Elementy kapitału dodatkowego Tier I lub odliczenia od kapitału dodatkowego Tier I – inne	
1.2	KAPITAŁ TIER II	330
1.2.1	Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	
1.2.1.1	Oplacone instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane	
1.2.1.2	Pozycja uzupełniająca: nieuznane instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane	
1.2.1.3	Ażio	

1.2.1.4	(-) Instrumenty własne w kapitale Tier II	
1.2.1.4.1	(-) Bezpośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II	
1.2.1.4.2	(-) Pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II	
1.2.1.4.3	(-) Syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II	
1.2.1.5	(-) Faktyczne lub warunkowe zobowiązania do zakupu instrumentów własnych w kapitale Tier II	
1.2.2	Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale Tier II oraz pożyczek podporządkowanych podlegających zasadzie praw nabytych	
1.2.3	Instrumenty emitowane przez jednostki zależne uznane w kapitale Tier II	
1.2.4	Korekty w okresie przejściowym z tytułu dodatkowego uznania instrumentów emitowanych przez jednostki zależne w kapitale Tier II	
1.2.5	Nadwyżka rezerw ponad oczekiwane uznane straty według metody IRB	
1.2.6	Korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego według metody standardowej	330
1.2.7	(-) Krzyżowe powiązania kapitałowe w kapitale Tier II	
1.2.8	(-) Instrumenty w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji	
1.2.9	(-) Instrumenty w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji	
1.2.10	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale Tier II	
1.2.11	Nadwyżka odliczenia od pozycji w Tier II ponad kapitał Tier II (odliczenie w kapitale dodatkowym Tier I)	
1.2.12	(-) Dodatkowe odliczenia od kapitału Tier II zgodnie z art. 3 CRR	
1.2.13	Elementy kapitału Tier II lub odliczenia od kapitału Tier II – inne	
WSPÓLCZYNNIK KAPITAŁU PODSTAWOWEGO TIER I		18,04%
ŁĄCZNY WSPÓLCZYNNIK KAPITAŁOWY		18,25%

2. Opis podstawowych pozycji funduszy własnych

- 1.1.1.2.2.1 *Zysk lub strata możliwe do przypisania właścicielom jednostki dominującej - wypracowany zysk netto w 2016 roku,*
- 1.1.1.2.2.2 *(-) Część nieuznanego zysku z bieżącego okresu lub nieuznanego zysku rocznego - część zysku netto z 2016 roku (1.1.1.2.2.1), która nie może być jeszcze zaliczona do funduszy własnych, na potrzeby wyliczenia norm ostrożnościowych, gdyż czeka na zatwierdzenie przez Zebranie Przedstawicieli,*
- 1.1.1.3 *Skumulowane inne całkowite dochody – fundusz z aktualizacji wyceny,*
- 1.1.1.4 *Kapitał rezerwowy – kapitał powstający w wyniku dopisywaniu części zysku z roku poprzedniego przez Zebranie Przedstawicieli do kapitałów,*
- 1.1.1.5 *Fundusz ogólnego ryzyka bankowego - fundusz tworzony z zysku po opodatkowaniu zgodnie z przepisami ustawy Prawo bankowe,*
- 1.1.1.6 *Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych - pozycja ta to wartość zadeklarowanych udziałów do dnia 31.12.2011 r. na poczet funduszu udziałowego Banku, ujęta zgodnie z art. 484 oraz art. 486 Rozporządzenia. Od 2014 roku wartość wpłaconych udziałów jest amortyzowana. Na dzień 31.12.2016r. wartość amortyzacji to 40%,*
- 1.1.1.11.1 *(-) Inne wartości niematerialne i prawne – wartość netto wartości niematerialnych i prawnych Banku*
- 1.1.1.26 *Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I – korekta funduszu z aktualizacji wyceny, w 2016 roku wynosząca 40% wartości funduszu,*
- 1.2.6 *Korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego według metody standardowej – wartość rezerwy na ryzyko ogólne*

3. Odniesienie pozycji funduszy własnych do danych przedstawionych w sprawozdaniu finansowym

Tabela nr 2 – Uzgodnienie pozycji funduszy własnych w zbadanym sprawozdaniu finansowym [w tys. zł]

Pozycja w bilansie	Wartość w sprawozdaniu finansowym	Pozycja w Tabeli nr 1	Uwagi
XII. Kapitał (fundusz) podstawowy	485	1.1.1.6	W Tabeli nr 1 wartość funduszu wynosi 284. Różnica wynika z amortyzacji funduszu i niewliczania udziałów wpłaconych po 31.12.2011r.
XIII. Kapitał (fundusz) zapasowy	27 982	1.1.1.4	
XIV. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	80	1.1.1.3	
XV. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	1 000	1.1.1.5	
XVII. Zysk (strata) netto	1 631	1.1.1.2.2.1	
Fundusze własne wykazane w sprawozdaniu finansowym, łącznie z zyskiem	31 178		
(-) * Wynik netto, który nie może być zaliczony w dacie raportu do funduszy własnych na potrzeby wyliczania norm ostrożnościowych	- 1 631	1.1.1.2.2.2	Dopiero po zatwierdzeniu przez Zebranie Przedstawicieli wynik będzie mógł być dopisany do kapitału Tier I
(-) * Kwota wartości niematerialnych i prawnych	- 12	1.1.1.11.1	W bilansie występuje po stronie aktywnej, z przeciwnym znakiem
(-) * Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	- 32	1.1.1.26	Korekta funduszu z aktualizacji wyceny
(-) * Amortyzowana część funduszu udziałowego i wpłaconego po 31.12.2011r.	- 201		
(-) * Rezerwa na ryzyko ogólne	330	1.2.6	
Razem poziom funduszy własnych, zgodnie z Rozporządzeniem	29 632		

* - oznacza brak pozycji w funduszach własnych, według sprawozdania finansowego

4. Fundusze własne zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym komisji UE nr 1423/2013 z dnia 20.12.2013r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013

Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe	(A) KWOTA W DNIU UJAWNIENA	(B) ODNIESIENIE DO ARTYKUŁU ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 575/ 2013	(C) KWOTY UJĘTE PRZED PRZYJĘCIEM ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 575/2013 LUB KWOTA REZYDUALNA OKREŚLONA W ROZPORZĄDZENIU (UE) NR 575/2013
Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne		art. 26 ust. 1, art. 27, 28 i 29, wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
w tym: instrument typu 1		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
w tym: instrument typu 2		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
w tym: instrument typu 3		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
Zyski zatrzymane		art. 26 ust.1 lit. c)	
Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	28 062	art. 26 ust 1	28 062
Fundusze ogólne ryzyka bankowego	1 000	art. 26 ust 1 lit. f)	1 000
Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 3, i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	284	art. 486 ust 2	
Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018r.		art. 483 ust 2	
Udziały mniejszości (kwota dopuszczona w skonsolidowanym kapitale podstawowym Tier I)		art. 84, 479, 480	
Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń lub dywidend		art. 26 ust. 2	
Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	29 346		29 062
Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne			
Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)		art. 34, 105	
Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	- 12	art. 36 ust. 1 lit. b), art.37, art. 472 ust. 4t	- 12
Zbiór pusty w EU			
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. c), art.38, art. 472 ust. 5	
Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu		art. 33 lit. a)	

instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne			
Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty		art. 36 ust. 1 lit. d), art. 40, 159, art. 472 ust. 6	
Każdy wzrost kapitału własnego z tytułu aktywów sekurytyzowanych (kwota ujemna)		art. 32 ust. 1	
Zyski lub straty z tytułu zobowiązań, wycenione według wartości godziwej, które wynikają ze zmian zdolności kredytowej instytucji		art. 33 lit. b)	
Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. e), art. 41, art. 472 ust. 7	
Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. f), art. 42, art. 472 ust. 8	
Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. g), art. 44, art. 472 ust. 9	
Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. h), art. 43, 45, 46, art. 49 ust. 2 i 3, art. 79, art. 472 ust. 10	
Posiadane przez instytucję bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. i), art. 43, 45, 47, art. 48 ust. 1 lit. b), art. 49 ust. 1-3, art. 79, 470, art. 472 ust. 11	
Zbiór pusty w UE			
Kwota ekspozycji następujących pozycji kwalifikujących się do wagi ryzyka równej 1 250 %, jeżeli instytucja decyduje się na wariant odliczenia		art. 36 ust. 1 lit. k)	
w tym: znaczne pakiety akcji poza sektorem finansowym (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (i), art. 89-91	
w tym: pozycje sekurytyzacyjne (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (ii), art. 243 ust. 1 lit. b), art. 244 ust. 1 lit. b) art. 258	
w tym: dostawy instrumentów z późniejszym terminem rozliczenia (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (iii), art. 379 ust. 3	
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10 %, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5	
Kwota przekraczająca próg 15 % (kwota ujemna)		art. 48 ust. 1	
Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty		art. 36 ust. 1 lit. i), art. 48 ust. 1 lit. b), art. 470, art. 472 ust. 11	
Zbiór pusty w UE			
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych		art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, art. 48	

		ust. 1 lit. a), art. 470, art.472 ust. 5	
Straty za bieżący rok obrachunkowy (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. a), art. 472 ust. 3)	
Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. l)	
Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału podstawowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR.			
Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468;	- 32		
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty 1		art. 467	
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty 2		art. 467	
w tym fundusz z aktualizacji wyceny majątku trwałego	- 32	art. 468	
w tym: ...filtr dla niezrealizowanego zysku 2		art. 468	
Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału podstawowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		art. 481	
w tym: ...		art. 481	
Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I, które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. j)	
Calkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	- 44		- 12
Kapitał podstawowy Tier I	29 302		29 050
Kapitał dodatkowy Tier I: Instrumenty			
Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne		art. 51, 52	
w tym: zaklasyfikowane jako kapitał własny zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości			
w tym: zaklasyfikowane jako zobowiązania zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości			
Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 4, i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I		art. 486 ust. 3	
Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018 r.		art. 483 ust. 3	
Kwalifikujący się kapitał Tier I uwzględniony w skonsolidowanym kapitale dodatkowym Tier I (w tym udziały mniejszości nieuwzględnione w wierszu 5) wyemitowany przez jednostki zależne i będący w posiadaniu stron trzecich		art. 85, 86, 480	
w tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		art. 486 ust. 3	
Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi			
Kapitał dodatkowy Tier I: korekty regulacyjne			
Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I (kwota ujemna)		art. 52 ust. 1 lit. b), art. 56 lit. a), art. 57, art. 475 ust. 2	
Udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu		art. 56 lit. b), art. 58 i art. 475 ust. 3	

sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)			
Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 56 lit. c), art. 59, 60, 79, art. 475 ust. 4	
Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 56 lit. d), art. 59, 79, art. 475 ust. 4	
Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału dodatkowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), art. 472 ust. 11 lit. a)	
W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd. – 40% wartości niematerialnych i prawnych			
Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013. W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.		art. 477, art. 477 ust. 3, art. 477 ust. 4 lit. a)	
Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		art. 467, 468, 481	
w tym: ...możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		art. 467	
w tym: ...możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		art. 468	
w tym: ...		art. 481	
Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II, które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (kwota ujemna)		art. 56 lit. e)	
Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I			
Kapitał dodatkowy Tier I			
Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	29 302		29 050
Kapitał Tier II: Instrumenty i rezerwy			
Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne		art. 62, 63	
Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 5, i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II		art. 486 ust. 4	

Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018 r.		art. 483 ust. 4	
Kwalifikujące się instrumenty funduszy własnych uwzględnione w skonsolidowanym kapitale Tier II (w tym udziały mniejszości i instrumenty dodatkowe w kapitale Tier I nieuwzględnione w wierszach 5 lub 34) wyemitowane przez jednostki zależne i będące w posiadaniu stron trzecich		art. 87, 88, 480	
w tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		art. 486 ust. 4	
Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	330	art. 62 lit. c) i d)	330
Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	330		330
Kapitał Tier II: korekty regulacyjne			
Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane (kwota ujemna)		art. 63 lit. b) ppkt (i), art. 66 lit. a), art. 67, art. 477 ust. 2	
Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 66 lit. b), art. 68 i art. 477 ust. 3	
Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 66 lit. c), art. 69, 70, 79, art. 477 ust. 4	
w tym: nowe udziały kapitałowe niebędące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego			
w tym udziały kapitałowe istniejące przed dniem 1 stycznia 2013 r. i będące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego			
Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 66 lit. d), art. 69, 79, art. 477 ust. 4	
Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału Tier II pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), art. 472 ust. 11 lit. a)	
W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.			
Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013.		art. 475, art. 475 ust. 2 lit. a), art. 475 ust. 3, art. 475 ust. 4 lit. a)	
W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w dodatkowych instrumentach w kapitale Tier I, bezpośrednio udziały kapitałowe w			

nieistotnych inwestycjach dokonywanych w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.			
Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału Tier II w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		art. 467, 468, 481	
w tym: ...możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		art. 467	
w tym: ...możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		art. 468	
w tym: ...		art. 481	
Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II			
Kapitał Tier II	330		330
Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	29 632		29 380
Aktywa ważone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
w tym: pozycje nieodliczone od kapitału podstawowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I itd.)		art. 472, art. 472 ust. 5, art. 472 ust. 8 lit. b), art. 472 ust. 10 lit. b), art. 472 ust. 11 lit. b)	
w tym: pozycje nieodliczone od kapitału dodatkowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		art. 475, art. 475 ust. 2 lit. b), art. 475 ust. 2 lit. c), art. 475 ust. 4 lit. b)	
w tym: pozycje nieodliczone od kapitału Tier II (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/ 2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II, pośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego, pośrednie udziały kapitałowe w istotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		art. 477, art. 477 ust. 2 lit. b), art. 477 ust. 2 lit. c), art. 477 ust. 4 lit. b)	
Aktywa ważone ryzykiem razem	142 417		
Współczynniki i bufory kapitałowe			
Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	18,04%	art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465	
Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	18,04%	art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465	
Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	18,25%	art. 92 ust. 2 lit. c)	
Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	1,25%	dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128, 129, 130	
w tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	1,25%		
w tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego			

w tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego			
w tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym			dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 131
Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	13,54%		dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128
Kwoty poniżej progów odliczeń (przed wzięciem ryzykiem)			
Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)	3 101		art. 36 ust. 1 lit. h), art. 45, 46, art. 472 ust. 10, art. 56 lit. c), art. 59, 60, art. 475 ust. 4, art. 66 lit. c), art. 69, 70, art. 477 ust. 4
Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)			art. 36 ust. 1 lit. i), art. 45, 48, 470, art. 472 ust. 11
Zbiór pusty w UE			
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10 %, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)			art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, 48, 470, art. 472 ust. 5
Pułapy stosowane do uwzględniania rezerw w kapitale Tier II			
Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)	330		art. 62
Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową			art. 62
Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą wewnętrznych ratingów (przed zastosowaniem pułapu)			art. 62
Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów			art. 62
Instrumenty kapitałowe będące przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania (mających zastosowanie wyłącznie od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia 1 stycznia 2022 r.)			
Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	284		art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2 i 5
Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	201		art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2 i 5
Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania			art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3 i 5
Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)			art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3 i 5
Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania			art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4 i 5
Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)			art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4 i 5

VI. Wymogi kapitałowe – art. 438 Rozporządzenia

1. Opis metody stosowanej przez Bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych zadań.

Celem procesu szacowania kapitału wewnętrznego, jest ustalenie wielkości kapitału niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych rodzajów ryzyka uznanych za istotne występujących w działalności Banku.

Polityka Banku zmierza do utrzymywania takiego poziomu adekwatności kapitałowej, który pozwala na zapewnienie potrzeb finansowych klientów Banku. Aby zapewnić realizację tego priorytetu zasadniczym celem kapitałowym jest sukcesywne zwiększanie poziomu funduszy własnych, pozwalające na pokrycie zidentyfikowanych istotnych ryzyk występujących w działalności Banku. Głównym źródłem pozyskania kapitałów jest zysk netto.

Celem Banku jest takie zwiększenie poziomu funduszy własnych, które przy akceptowanym przez Radę Nadzorczą tempie przyrostu aktywów ważonych ryzykiem, pozwoli na wypracowanie i utrzymywanie łącznego współczynnika kapitałowego, na poziomie co najmniej 13,25 %. (Od 1 stycznia 2016 roku minimalny współczynnik kapitałowy wynosi 12% i jest powiększony o bufor zabezpieczający w wysokości 1,25%).

Procedurą regulującą ocenę adekwatności kapitału i sposób wyznaczania wymów kapitałowych jest „Instrukcja oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Łosicach”. Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku. Dążąc do tego w procesie oceny adekwatności kapitałowej (tzw. ICAAP) realizowane są następujące działania:

- 1) identyfikacja rodzajów ryzyka występujących w Banku;
- 2) wyodrębnienie istotnych rodzajów ryzyka (badanie istotności ryzyk);
- 3) pomiar i alokacja kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka;
- 4) agregacja kapitału wewnętrznego;
- 5) monitorowanie i raportowanie kapitałowe;
- 6) zarządzanie adekwatnością kapitałową.

Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego opiera się na rzetelnych wynikach oceny ryzyka. Ocena adekwatności kapitałowej uwzględnia czynniki ilościowe (wyniki metod szacowania kapitału) i jakościowe, w szczególności w zakresie danych wejściowych i wyników stosowanych modeli. Rezultatem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest ustalenie całkowitego wymaganego poziomu kapitału na pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka i jego jakościowa ocena.

Pomiar kapitału wewnętrznego odbywa się metodą oddolną, gdzie punktem wyjścia jest regulacyjny wymóg kapitałowy. Po określeniu wymogu kapitałowego, zgodnie z zapisami Rozporządzenia, Bank szacuje, czy wymóg ten jest w pełni adekwatny do poziomu ponoszonego ryzyka. Następnie dokonywany jest pomiar kapitału wewnętrznego dla ryzyk uznanych za istotne, lecz nieuwzględnionych w minimalnym wymogu kapitałowym, jako dodatkowy wewnętrzny wymóg kapitałowy. Kapitał wewnętrzny wyliczany jest jako suma minimalnego wymogu kapitałowego oraz szacowanego przez Bank dodatkowego wewnętrznego wymogu kapitałowego.

Minimalne regulacyjne wymogi kapitałowe w Banku, obliczane na podstawie Rozporządzenia 575/2013 UE obejmują:

- 1) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego, wyliczany metodą standardową,

- 2) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego, rozumianego jako ryzyko walutowe,
- 3) wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitów dużych zaangażowań kapitałowych,
- 4) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego - obliczany metodą bazowego wskaźnika,
- 5) wymóg z tytułu przekroczenia limitów dużych zaangażowań w portfelu handlowym.

Bank szacuje następujące wewnętrzne wymagania kapitałowe, związane z następującymi ryzykami:

- 1) kredytowym,
- 2) rynkowym (walutowym),
- 3) operacyjnym,
- 4) koncentracji zaangażowań,
- 5) stopy procentowej,
- 6) płynności,
- 7) kapitałowym.

2. Rezultaty stosowanego przez instytucję wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych określonych na podstawie procesu przeglądu nadzorczego, o których mowa w art. 104 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r.

Nie dotyczy

3. Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 Rozporządzenia – 8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112.

Bank stosuje metodę standardową do obliczania wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe.

Tabela nr 4 – Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego z podziałem na kategorie podmiotów [w tys. zł]

Kategorie ekspozycji określone w art. 112 Rozporządzenia	8% kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	100
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	1
Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0
Ekspozycje wobec instytucji	200
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	2 325
Ekspozycje detaliczne	7 514
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	0
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	378
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0
Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne	0
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0
Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0
Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0
Ekspozycje kapitałowe	0
Inne pozycje	875
RAZEM – wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	11 393

4. Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c)

Tabela nr 5- Wymogi kapitałowe zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c) [w tys. zł]

Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b.	Nie dotyczy
Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c. – ryzyko walutowe	0

Bank w ramach ryzyka rynkowego zgodnie z art. 92 ust. 3 pkt b, nie wylicza wymogu kapitałowego, ponieważ zgodnie z zapisami Rozporządzenia działalność handlowa jest nieznaczająca. W działalności Banku zgodnie z art. 92 ust. 3 pkt c, występuje tylko ryzyko walutowe. Ryzyko rozliczenia i ryzyko cen towarów w 2016 roku nie występowały. Wymóg kapitałowy na ryzyko walutowe obliczany jest zgodnie z art. 351 Rozporządzenia. Zgodnie z polityką Banku, działalność dewizowa prowadzona jest w taki sposób, aby wymóg kapitałowy nie był tworzony. Na dzień 31.12.2016r. ustalony limit na pozycję całkowitą wynosił 2% funduszy własnych.

5. Wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego obliczany jest zgodnie z metodą wskaźnika bazowego BIA (art. 315 – 316 Rozporządzenia). Wymóg kapitałowy jest równy 15% średniej z trzech lat obliczonego

wskaźnika. Wskaźnik jest sumą odpowiednich pozycji z rachunku zysków i strat z odpowiednim znakiem:

- 1) odsetki należne i podobne przychody (ze znakiem „+”),
- 2) odsetki do zapłaty i podobne opłaty (ze znakiem „-”),
- 3) przychody z akcji i innych papierów wartościowych o stałej/zmiennej stopie dochodu (ze znakiem „+”),
- 4) należności z tytułu prowizji/opłat (ze znakiem „+”),
- 5) koszty z tytułu prowizji/opłat (ze znakiem „-”),
- 6) zysk netto lub strata netto z operacji finansowych (ze znakiem „+” jeśli zysk lub „-” jeśli strata),
- 7) pozostałe przychody operacyjne (ze znakiem „+”).

W wyliczeniach średniej nie uwzględnia się wskaźnika, który jest ujemny bądź równy zero.

Wymóg kapitałowy na to ryzyko operacyjne na dzień 31.12.2016 roku wynosił: 1.598 tys. zł.

6. Zestawienie wymogów kapitałowych na wszystkie zidentyfikowane ryzyka w działalności Banku

Tabela nr 6 – Zestawienie wymogów kapitałowych na poszczególne ryzyka [w tys. zł]

Kategoria ryzyka	Suma pozycji netto		Wymóg kapitałowy
	Długie	Krótkie	
Ryzyko kredytowe	142 417	x	11 393
Ryzyko walutowe	3	1	0
Przekroczenie limitu dużych zaangażowań kapitałowych	0	x	0
Ryzyko operacyjne	19 980	x	1 598
Przekroczenie limitu dużych zaangażowań w portfelu handlowym	0	x	0
Łączny wymóg kapitałowy	x	x	12 992

Tabela nr 7 – Zestawienie współczynników kapitałowych

Kategoria	Tier I podstawowy	Tier I	Tier I + Tier II
Fundusze własne	29 302	29 302	29 632
Współczynnik kapitału	18,04%	18,04%	18,25%

Tabela nr 8 - Zestawienie wymogów kapitałowych na poszczególne ryzyka, w podziale na minimalny wymóg i dodatkowy wymóg [w tys. zł]

Rodzaj ryzyka	Wymagany wg Banku kapitał na zabezpieczenie ryzyka	Minimalny wymóg Kapitałowy	Dodatkowy wymóg kapitałowy
Ryzyko kredytowe	11 393	11 393	
Ryzyko walutowe			
Przekroczenie limitu dużych zaangażowań kapitałowych			x
Ryzyko operacyjne	1 598	1 598	
Przekroczenie limitu dużych zaangażowań w portfelu handlowym			x
Łączny wymóg na powyższe ryzyka	12 992	12 992	
Ryzyko koncentracji zaangażowań		x	
Ryzyko stopy procentowej		x	
Ryzyko płynności		x	
Ryzyko kapitałowe		x	
Łączny kapitał wewnętrzny	12 992		
Nadwyżka (niedobór) kapitałów (funduszy) własnych	16 640		

VII. Ekspozycje na ryzyko kontrahenta – art. 439 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie posiada portfela handlowego.

VIII. Bufory kapitałowe – art. 440 Rozporządzenia

Nie dotyczy. W 2016 roku bufor antycykliczny nie obowiązywał.

IX. Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego – art. 441 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie jest bankiem istotnym systemowo.

X. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442 Rozporządzenia

1. Definicję pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości

Pozycje przeterminowane rozumiane są jako należności z niespłaconą w określonych w umowie terminach

kwotą odsetek lub rat kapitałowych. Definicja ta stosowana jest dla celów wyznaczania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe. Ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni. Należności z rozpoznaną utratą jakości to ekspozycja kredytowa zakwalifikowana do grupy zagrożonych.

Zgodnie z kryteriami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (tj. Dz. U. z 2015r, poz. 2066 z późn. zm.), ekspozycjami zagrożonymi są należności: poniżej standardu, wątpliwe i stracone. Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria:

- 1) kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek,
- 2) kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela).

Rezerwy na należności zagrożone o różnej klasie ryzyka oraz kredyty detaliczne i kredyty pod obserwacją

tworzone są w Banku zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów.

2. Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego

Bank tworzy rezerwy celowe. Rezerwy celowe tworzone są na ryzyko związane z działalnością Banku, w odniesieniu do ekspozycji kredytowych, zaklasyfikowanych do:

- 1) kategorii "normalne" – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- 2) kategorii "pod obserwacją",
- 3) grupy "zagrożone" – w tym do kategorii: "poniżej standardu", "wątpliwe" lub „stracone”.

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

W przypadku ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych, Bank tworzy rezerwy celowe w wysokości, co najmniej:

- 1) 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych, od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „normalne”,
- 2) 100% podstawy tworzenia rezerw celowych od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „stracone”.

W przypadku ekspozycji kredytowych wynikające z pożyczek i kredytów mieszkaniowych, pożyczek i kredytów hipotecznych oraz ekspozycji kredytowych pozostałych klientów sektora niefinansowego, Bank tworzy rezerwy celowe w wysokości, co najmniej:

- 1) 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych, od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „pod obserwacją”;
- 2) 20% podstawy tworzenia rezerw celowych, od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „poniżej standardu”;
- 3) 50% podstawy tworzenia rezerw celowych, od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „wątpliwe”;
- 4) 100% podstawy tworzenia rezerw celowych, od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „stracone”.

3. Całkowita kwota ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego, a także średnią kwotę ekspozycji w danym okresie, z podziałem na różne kategorie ekspozycji

Tabela nr 9 – Zestawienie kategorii ekspozycji kredytowych

Kategorie ekspozycji określone w art. 112 Rozporządzenia	Według stanu na 2016-12-31	Wartość średnia w 2016 roku (miesięcznie)
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	27 616	19 387
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	6 776	7 061
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	17	32
Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0	0
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0	0
Ekspozycje wobec instytucji	51 524	57 570
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	58 477	50 190
Ekspozycje detaliczne	129 398	129 519
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	0	0
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	8 713	9 659
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0
Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne	0	0
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0
Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0
Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0	0
Ekspozycje kapitałowe	0	0
Inne pozycje	16 599	15 160
RAZEM	299 120	288 578

4. Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach

Nie dotyczy. Bank prowadzi działalność lokalnie, na terenie 3 załedwie województw brak ekspozycji poza granicami Polski.

5. Rozkład ekspozycji w zależności od branży lub typu kontrahenta

Przedstawiony został w Sprawozdaniu Zarządu z działalności Banku za 2016 rok. Na dzień 31.12.2016 roku, zgodnie ze sprawozdawczością obowiązkową, wszystkie podmioty gospodarcze obsługiwane przez Bank, zaliczały się do małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).

6. Podział ekspozycji kredytowych na istotne branże lub typy kontrahenta z uwzględnieniem: ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego.

Tabela nr 10 - Struktura zaangażowania Banku wg wartości nominalnej w podziale na kontrahentów oraz na kategorie należności jak również rezerwy ogólne i szczególne oraz korekty wartości [w tys. zł]

Wyszczególnienie	Sektor finansowy	Przedsiębiorstwa, spółki i spółdzielnie	Rolnicy indywidualni	Przedsiębiorstwa indywidualne	Osoby prywatne	Pozostałe instytucje niekomercyjne	Sektor samorządowy	Razem
Kredyty normalne	2 500	27 929	75 618	35 625	13 552	0	6 177	161 401
Kredyty pod obserwacją	0	0	1 017	3 846	551	0	0	5 414
Kredyty poniżej standardu	0	450	247	0	0	0	0	697
Kredyty wątpliwe	0	0	0	7	148	0	0	155
Kredyty stracone	0	419	2 730	3 519	282	0	0	6 950
Kredyty - razem	2 500	28 798	79 612	42 997	14 534	0	6 177	174 618
Rezerwy celowe na kredyty	0	27	1 847	2 085	140	0	0	4 099
Korekty wartości (ESP)	13	195	694	324	164	0	25	1 415

7. Kwota ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, podane oddzielnie, z podziałem na ważne obszary geograficzne, w tym w miarę możliwości kwoty korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe związane z każdym obszarem geograficznym.

Nie dotyczy. Bank prowadzi działalność lokalnie, brak ekspozycji poza granicami Polski.

8. Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe dla ekspozycji o utraconej wartości, przedstawione oddzielnie.

Tabela nr 11 – Zmiana stanu rezerw celowych

Pozycja	Rezerwy celowe na należności kredytowe	Rezerwy celowe na gwarancje
Stan rezerw na 01.01.2016r.	3 254	0
Utworzone	2 834	0
Rozwiązane	412	0
Należności spisane w ciężar rezerwy	1 577	0
Stan rezerw na 31.12.2016r.	4099	0

XI. Aktywa wolne od obciążeń – art. 443 Rozporządzenia

Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń, mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania). Na dzień 31.12.2016r. wszystkie aktywa były wolne od obciążeń.

Tabela nr 12 - Wartość bilansowa aktywów w podziale na kategorie ekspozycji, jakość aktywów i całkowita, wolna od obciążeń kwota wartości bilansowej [w tys. zł]

Formularz A - Aktywa					
Pozycja		Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów wolnych od obciążeń	Wartość godziwa aktywów wolnych od obciążeń
		010	040	060	090
010	Aktywa instytucji zgłaszającej	-		263 362	
030	Instrumenty kapitałowe (udziałowe)	-	-	2 376	2 376
040	Dłużne papiery wartościowe	-	-	30 722	30 722
120	Inne aktywa	-		230 264	

Formularz B – Zabezpieczenia otrzymane			
Pozycja		Wartość godziwa obciążonych zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych	Wartość godziwa zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych dostępnych dla celów obciążenia
		010	040
130	Zabezpieczenia otrzymane	-	-

	przez instytucję zgłaszającą		
150	Instrumenty kapitałowe	-	-
160	Dłużne papiery wartościowe	-	-
230	Inne zabezpieczenia otrzymane	-	-
240	Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obligacje zabezpieczone lub papiery typu ABS	-	-

Formularz C – Aktywa obciążone/zabezpieczenia otrzymane i powiązane zobowiązania			
		Odpowiadające zobowiązania, zobowiązania warunkowe i udzielone pożyczki papierów wartościowych	Aktywa, zabezpieczenia otrzymane i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obciążone obligacje zabezpieczone i papiery typu ABS
		010	030
010	Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych	-	-

D – Informacje o istotności obciążeń			
nie dotyczy			

XII. Korzystanie z ECAI – art. 444 Rozporządzenia

Nie dotyczy.

XIII. Ekspozycja na ryzyko rynkowe – art. 445 Rozporządzenia

Kwoty wymogów w zakresie funduszy własnych na różne rodzaje ryzyka rynkowego zostały zaprezentowane w punkcie VI.4 Ujawnienia. Działalność handlowa Banku w 2016 roku była nieznaczająca, więc ekspozycja zgodnie z art. 92 ust. 3 pkt b, nie występowała. Ekspozycja na ryzyko zgodnie z art. 92 ust. 3 pkt c, występowało tylko dla ryzyka walutowego. Maksymalny poziom relacji pozycji walutowej całkowitej, w stosunku do funduszy własnych w 2016 roku wynosił 0,58%, co odpowiadało całkowitej pozycji walutowej w kwocie 170 tys. zł. Średnia całkowita pozycja walutowa, w 2016 roku wyniosła 13 tys. zł. W 2016 roku Bank nie tworzył wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego.

XIV. Ryzyko operacyjne – art. 446 Rozporządzenia

Kwota wymogu w zakresie funduszy własnych na ryzyko operacyjne oraz opis stosowanej metody wyliczania tego wymogu zostało zaprezentowane w punkcie VI.5 Ujawnienia.

Spośród 1231 zaakceptowanych zdarzeń, które wystąpiły w Banku w 2016 roku, w 1064 przypadkach wystąpienie ich skutkowało lub mogło skutkować wystąpieniem potencjalnej straty w funkcjonowaniu Banku w wysokości 4.191,68 zł.

Szczegółowa analiza zdarzeń wykazała, iż dotyczą one 2 rodzajów zdarzeń:

- 1) „Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi” w liczbie 1187 z tytułu, którego łączna potencjalna strata wynieść mogłaby 3.238,38 zł. Koszt zaakceptowanych zdarzeń

liczony był w oparciu o dodatkowy koszt pracy pracowników na wykonanie czynności związanych z dokonywaniem usunięć operacji i ponownym poprawnym ich wprowadzeniem do systemu księgowego.

- 2) "Zakłócenia działalności banku i awarie systemów" w liczbie 44 z tytułu, którego łączna potencjalna strata wynieść mogłaby 953,30 zł. Koszt tych zdarzeń wyliczony został głównie na podstawie ewentualnie utraconych przychodów Banku z tytułu operacji związanych z obsługą klientów oraz kosztów napraw.

W celu identyfikacji i zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku identyfikuje się 3 linie biznesowe: bankowość korporacyjną, bankowość detaliczną oraz płatności i rozliczenia.

Tabela nr 13 – Macierz bazylejska ryzyka operacyjnego [w zł]

Rodzaje zdarzeń		Linie biznesowe					
		Korporacyjna		Detaliczna		Płatności i rozliczenia	
		ilość	wartość	ilość	wartość	ilość	wartość
1	Oszustwa wewnętrzne	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2	Oszustwa zewnętrzne	0	0,00	0	0,00	0	0,00
3	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	0	0,00	0	0,00	0	0,00
4	Klienci, produkty i praktyki operacyjne	0	0,00	0	0,00	0	0,00
5	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	0	0,00	0	0,00	0	0,00
6	Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	0	0,00	28	844,91	16	108,39
7	Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	10	15,84	1039	2 899,98	138	322,56
SUMA		10	15,84	1067	3 744,89	154	430,95

Wg stanu na dzień 31.12.2016 r. wartość potencjalnych kosztów związanych ryzykiem operacyjnym, według oszacowania na podstawie zarejestrowanych zdarzeń (incydentów) wyniosła 4.191,68 zł. i jest niższa od wyliczonej kwoty wymogu kapitałowego, dlatego też dodatkowy wymóg na ryzyko operacyjne nie jest tworzony.

Poniesiona potencjalna strata nie przekracza również ustalonego wewnętrznego limitu na wysokość rocznych strat z tytułu incydentów ryzyka operacyjnego, stanowiącego wysokość 50% wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne obliczonego metodą BIA, zgodnie z uchwałą KNF. Strata, jaka wystąpiła stanowi jedynie 0,3% wartości wymogu liczonego metodą BIA, na rok 2016.

W przypadku konieczności, podejmowane są działania ograniczające ryzyko, obejmujące zmianę procesów wewnętrznych Banku, organizacji wewnętrznej, sposobu dokonywania kontroli wewnętrznej, a także organizacja odpowiednich szkoleń dla pracowników.

XV. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447 Rozporządzenia

Według stanu na dzień 31.12.2016r. Bank posiadał ekspozycje kapitałowe nie klasyfikowane do portfela handlowego o łącznej wartości bilansowej 2.376 tys. zł. Angażowanie się kapitałowo w inne podmioty ma charakter zacieśniania współpracy.

Tabela nr 14 – Wykaz ekspozycji kapitałowych, nieuwzględnionych w portfelu handlowym [tys. zł]

Rodzaj ekspozycji	Kwota ekspozycji (wartość bilansowa)	Klasyfikacja bilansowa	Cel zaangażowania	Metoda wyceny
Akcje w BPS S.A.	2 374	dostępne do sprzedaży	zacieśnienie współpracy	Wg wartości nabycia
Udział w SSOZ BPS	2	x	zacieśnienie współpracy	Wg wartości nabycia
Udział TUW	0,2	x	zacieśnienie współpracy	Wg wartości nabycia

W 2016 roku Bank:

- 1) nie dokonał zmian zasad rachunkowości ani metod wyceny dla akcji i udziałów,
- 2) nie posiadał instrumentów notowanych na giełdzie,
- 3) nie był zaangażowany w aktywa bądź zobowiązania finansowe, które należałoby wycenić według wartości godziwej,
- 4) nie dokonywał sprzedaży aktywów stanowiących ekspozycje kapitałowe,
- 5) nie dokonywał przeszacowania posiadanych akcji i udziałów,
- 6) nie ujmował w kapitale własnym żadnych zmian wynikających z dokonanej wyceny poszczególnych papierów kapitałowych.

XVI. Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448 Rozporządzenia

Ryzyko stopy procentowej wynika z niedopasowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stopy procentowej (ryzyko przeszacowania), różnych stawek referencyjnych wg, których oprocentowane są poszczególne składniki aktywów i pasywów Banku (ryzyko bazowe), istnienia ukrytych opcji wpisanych w produkty dające klientom prawo do wcześniejszej spłaty, wycofania środków z Banku (ryzyko opcji klienta). Relacja pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego rynku lub indeksu zmienia się, kiedy kształt krzywej dochodowości dla danego rynku ulega spłaszczeniu lub ulega odwróceniu, w wyniku którego stopy krótkoterminowe będą wyższe od stóp długoterminowych. Zmiany w krzywej dochodowości mogą nasilać stopień narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej przez wzmocnienie efektu niedopasowania terminów przeszacowania.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym. Bank uznaje ryzyko krzywej dochodowości za nieistotne, gdyż Bank nie posiada portfela handlowego i nie poddaje go ocenie w ramach przedmiotowych zasad. Ryzyko opcji klienta jest także uznane za nieistotne, z powodu niskiej zrywalności depozytów i wcześniejszej spłaty kredytów, ale przy każdej miesięcznej analizie będą sprawdzane poziomy wcześniejszej spłaty

kredytów i zrywalności depozytów. Jeżeli obydwa te poziomy przekroczą odpowiednio 2%, to Bank zacznie uznawać ryzyko opcji klienta za istotne.

Założenia dotyczące ryzyka stopy procentowej:

- 1) Aktualna i przyjęta w planach strategicznych skala działalności handlowej, nie będzie uznana za znaczącą.
- 2) Struktura bilansu i terminów przeszacowania na datę analizy nie zmieni się w przyszłości.
- 3) Założona zmiana stóp procentowych nie zostanie zniwelowana w przyszłości zmianą w odwrotnym kierunku.
- 4) Przy badaniu wpływu niedopasowania w terminach przeszacowania (ryzyko przeszacowania) na wynik odsetkowy, stopy procentowe wszystkich aktywów i pasywów (pozycji pozabilansowych w analizie wariantowej) zmieniają się o taką samą skalę punktów procentowych.
- 5) Przy badaniu wpływu na wynik odsetkowy przyjmuje się założenie, że stopy procentowe poszczególnych grup aktywów (pozycji pozabilansowych w analizie wariantowej) mogą zmieniać się o zróżnicowaną skalę punktów procentowych, co wynika z:
 - a) ograniczonych możliwości zmiany oprocentowania poszczególnych aktywów i pasywów ze względu na niski poziom zastosowanych stóp procentowych, tj. zmiana wyniku obliczana jest przy założeniu dopuszczalnego, maksymalnego poziomu zmian (np. obniżenie oprocentowania rachunków do zera),
 - b) stosowania przez Bank mnożników, określające relację zmiany oprocentowania aktywów i pasywów w stosunku do zmiany stawek bazowych.

Jeśli chodzi o depozyty, których termin wymagalności jest nieokreślony, Bank bazuje na cyklicznym odnawianiu się tych depozytów (analiza stabilności tych pozycji), przyjmuje również założenie cyklicznego rolowania się depozytów.

Bank bada zarówno wpływ negatywnej zmian stóp procentowych (o +/- 100 punktów bazowych) na wynik finansowy, jak i na kształtowanie się poziomu funduszy własnych Banku.

Bank miesięcznie przeprowadza test warunków skrajnych dla ryzyka stopy procentowej obejmujący badania sytuacji szokowej, tj. w zakresie wpływu zmian stóp procentowych o 200 punktów bazowych na wynik finansowy, jak i na kształtowanie się poziomu funduszy własnych Banku.

Tabela nr 15 – Zmiana wyniku odsetkowego i funduszy własnych, w przypadku spadku stóp procentowych o 1% - ryzyko przeszacowania [w zł].

Zmiana wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania w skali 12 miesięcy	-1 575 864	LIMITY	LIMIT	Wykonanie	Proc. Wykorzys.
Annualizowany wynik odsetkowy na dzień analizy	7 544 587	Limit zmian Funduszy własnych (+/-100 pb)	7%	5,34%	76,24%
Fundusze własne	29 527 701	Limit zmian odsetek	25%	20,89%	83,55%
udział w annualizowanym wyniku odsetkowym	-20,89%				
udział w Funduszach Własnych	-5,34%				

Tabela nr 16 – Test warunków skrajnych w ramach ryzyka stopy procentowej

przy zmianie stopy proc. o:	-2,00%	przy zmianie stopy proc. o:	2,00%
Zmiana wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania w skali 12 miesięcy	-2 687 619	Zmiana wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania w skali 12 miesięcy	545 013
Roczny wynik kreowany przez bazę depozytowo-kredytową na dzień analizy	7 938 781	Wynik kreowany przez bazę depozytowo-kredytową na dzień analizy	7 938 781
Fundusze własne	29 527 701	Fundusze własne	29 527 701
udział w wyniku odsetkowym	-33,85%	udział w wyniku odsetkowym	6,87%
udział w Funduszach Własnych	-9,10%	udział w Funduszach Własnych	1,85%

LIMITY	LIMIT	Wykonanie	Wykorzystanie	LIMITY	LIMIT	Wykonanie	Wykorzystanie
Limit zmian wyniku z odsetek	35%	-33,85%	96,73%	Limit zmian wyniku z odsetek	35%	6,87%	19,61%
Limit zmian Funduszy własnych	10%	-9,10%	91,02%	Limit zmian Fundoszy własnych	10%	1,85%	18,46%

Tabela nr 17 - Zmiana wyniku odsetkowego i funduszy własnych, w przypadku spadku stóp procentowych o 1% - ryzyko bazowe [w zł].

przy zmianie stopy proc. o:	-1,00%
Zmiana wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania w skali 12 miesięcy przy zmianie o (-1%)	-3 125 767
Annualizowany wynik odsetkowy na dzień analizy	7 544 587
Fundusze własne	29 527 701
udział w annualizowanym wyniku odsetkowym	-41,43%
udział w Funduszach Własnych	-10,59%
przy zmianie stopy proc. o:	1,00%
Zmiana wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania w skali 12 miesięcy przy zmianie o (+1%)	3 186 376
Annualizowany wynik odsetkowy na dzień analizy	7 544 587
Fundusze własne	29 527 701
udział w annualizowanym wyniku odsetkowym	42,23%
udział w Funduszach Własnych	10,79%

XVII. Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449

Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie posiada pozycji sekurytyzacyjnych.

XVIII. Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450

Rozporządzenia

W 2016 roku w Banku funkcjonowała „Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze”. Rada Nadzorcza opiniuje i monitoruje wynagrodzenie zmienne osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, biorąc pod uwagę zarządzanie ryzykiem oraz zachowanie zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi oraz zmieniającego się stanu faktycznego i prawnego i w miarę potrzeb dokonuje jej aktualizacji.

W 2016 roku Rada Nadzorcza omawiała zagadnienia oceny polityki wynagrodzeń jeden raz. Z uwagi na skalę działalności Banku nie powoływano komisji/komitetu ds. wynagrodzeń. Bank korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.

Przyznane osobie zajmującej kierownicze stanowisko w Banku zmienne składniki wynagrodzeń wypłacane były w 50 % w formie pieniężnej, niezwłocznie po ich przyznaniu, natomiast wypłata pozostałej części - 50 % odroczonego wynagrodzenia została zdeponowana na indywidualnym koncie pracownika. Wypłata części odroczonej nastąpi pod warunkiem uzyskania przez pracownika pozytywnej oceny efektów pracy za trzyletni okres oceny. Ocena efektów pracy każdego pracownika, pod kątem wypłaty zmiennych składników wynagrodzeń odbywa się corocznie, po zakończeniu roku obrachunkowego, a oceny te są brane pod uwagę do oceny efektów pracy za okres trzyletni.

Wynagrodzenie osób zajmujących stanowiska kierownicze składa się z wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego oraz wynagrodzenia zmiennego – premii kwartalnej. Wypłata części premii przyznanej odbywa się cyklach kwartalnych, po zakończeniu każdego kwartału kalendarzowego, tak, aby wysokość wynagrodzenia zależnego od wyników uwzględniała stopień realizacji zadań przewidzianych w planie finansowym za dany okres, a ponadto znajdowała odzwierciedlenie w pozycji wynagrodzeń wraz z narzutami w planie finansowym na dany rok obrachunkowy, zatwierdzanym przez Radę Nadzorczą Banku.

W zależności od wyników indywidualnej oceny efektów pracy pracownika część odroczonego zmiennych składników wynagrodzeń może być przyznana do wypłaty w pełnej wysokości, w części, bądź też pracownik może jej zostać pozbawiony w całości.

Ustanie stosunku pracy pracownika w ciągu trzyletniego okresu oceny nie powoduje pozbawienia go prawa do premii odroczonej w odniesieniu do przyznanej pracownikowi premii odroczonej w okresie jego pracy za dany trzyletni okres. W takiej sytuacji ocena pracy pracownika, pod kątem wypłaty premii odroczonej obejmuje tylko i wyłącznie okres jego pracy w Banku w trakcie trzyletniego okresu oceny.

Oceny efektów pracy Członków Zarządu Banku dokonuje Rada Nadzorcza. Ocena efektów pracy obejmuje następujące wskaźniki Banku:

- 1) zysk brutto,
- 2) zysk netto,
- 3) zwrot z kapitału własnego (ROE),
- 4) jakość portfela kredytowego.

Ocenię podlega, z uwzględnieniem zewnętrznych czynników makroekonomicznych, stopień wykonania wymienionych wskaźników, w odniesieniu do planu finansowego, w poszczególnych latach podlegających ocenie oraz w stosunku do założeń przyjętych w Strategii Banku na dany okres. Pozytywna ocena danego pracownika po trzyletnim okresie oceny jest podstawą do wypłaty części premii odroczonej.

Bank nie stosuje polityki płatności wynagrodzenia w postaci nabywania uprawnień do papierów wartościowych, a także innych świadczeń niepieniężnych.

W 2016 roku Polityką zmiennych składników wynagrodzeń objęty był tylko Zarząd Banku. Zarząd Banku jest 3-osobowy i w ciągu roku nastąpiła zmiana jednej osoby w jego składzie.

Wynagrodzenie wypłacane jest tylko w formie pieniężnej.

Tabela nr 18 – Wynagrodzenia osób objętych Polityką zmiennych składników wynagrodzeń w 2016r. [w tys. zł]

Rodzaj		Kwota	Ilość osób objętych
Wynagrodzenie stałe		518.313,60 zł	4
Wynagrodzenie zmienne	Wypłacone	82.312,45 zł	
	Odroczone	79.956,36 zł	
Odprawy		38.400,00 zł	1
Najwyższa odprawa		38.400 zł	
Płatności związane z przyjęciem do pracy		0,00 zł	0

W Banku w 2016 roku żadna z powyższych osób nie otrzymała wynagrodzenia:

- 1) w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrachunkowym,
- 2) w wysokości w przedziale między 1 mln EUR, a 5 mln EUR,
- 3) w wysokości wyższej niż 5 mln EUR.

XIX. Dźwignia finansowa – art. 451 Rozporządzenia

Wskaźnik dźwigni finansowej wyliczany jest jako iloraz kapitału Tier I oraz miary ekspozycji całkowitej. Wskaźnik dźwigni kalkulowany jest zarówno w odniesieniu do kapitału Tier I wyliczonego zgodnie z artykułem 499 ust. 2 (w pełni wprowadzona definicja), jak i według definicji przejściowej kapitału Tier I. Bank oblicza wskaźnik dźwigni na koniec każdego kwartału kalendarzowego. Poniższe wyliczenia zawarte są w poniższej tabeli i są zgodne ze sprawozdaniem Leverage Ratio (LR).

Tabela nr 19 – Wskaźnik dźwigni finansowej obliczany w cyklach kwartalnych

Rodzaj wskaźnika	Wartość na 31.03.2016r.	Wartość na 30.06.2016r.	Wartość na 30.09.2016r.	Wartość na 31.12.2016r.
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując w pełni wprowadzoną definicję Kapitału Tier I	10,41%	10,93%	11,02%	10,73%
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując wprowadzoną definicję przejściową Kapitału Tier I	10,55%	11,06%	11,14%	10,85%

Tabela nr 20 – Wartości składowe wskaźnika dźwigni według stanu na 31.12.2016r. [w tys. zł]

Pozycja	Wartość	
Inne aktywa	263 362	
Pozycje pozabilansowe (po konwersji)	6 771	
Pozycja odliczona od aktywów	12	
	Rodzaj definicji	
	W pełni wprowadzona	Przepisy przejściowe
Kapitał Tier I	28 982	29 302
Wskaźnik dźwigni finansowej	10,73%	10,85%

Przez cały 2016 rok Bank utrzymywał ponad trzykrotnie wyższy poziom dźwigni finansowej (LR) niż wymagane minimum 3%.

XX. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art. 452 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metody IRB.

XXI. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – art. 453 Rozporządzenia

Bank nie stosuje kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych.

Bank nie dokonuje transakcji na instrumentach pochodnych.

Informacje na temat koncentracji ryzyka rynkowego lub kredytowego w ramach podjętych działań w zakresie ograniczenia ryzyka kredytowego – nie dotyczy.

1. Zasady i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi

Wartość przyjmowanego przez Bank zabezpieczenia uzależniona jest od:

- 1) rodzaju i wysokości kredytu oraz okresu jego spłaty,
- 2) realnej możliwości zaspokojenia roszczeń Banku z przyjętego zabezpieczenia w możliwie krótkim czasie,
- 3) sytuacji finansowo-ekonomicznej kredytobiorcy,
- 4) ryzyka związanego z udzieleniem kredytu,
- 5) cech danego zabezpieczenia wynikającego z przepisów prawa oraz umowy o ustanowieniu zabezpieczenia,
- 6) statusu prawnego kredytobiorcy,
- 7) przewidywanego nakładu pracy Banku oraz kosztu zabezpieczenia dla Banku i osób zainteresowanych, chyba, że odrębne uregulowania wewnętrzne Banku stanowią inaczej.

Zabezpieczenie wierzytelności ma na celu zapewnienie zwrotu należności Banku w szczególności z tytułu udzielonego kredytu, pożyczki wraz z odsetkami, prowizjami i innymi kosztami Banku, lub

wykonania przez dłużnika innego zobowiązania pieniężnego wobec Banku, w razie, gdyby dłużnik nie wywiązał się w terminie z warunków umowy.

Bank ustala formę zabezpieczenia w porozumieniu z wnioskodawcą, biorąc pod uwagę:

- 1) typowe oraz indywidualne ryzyko związane z zawarciem umowy z wnioskodawcą, w tym:
 - a) ryzyko branży,
 - b) sytuację finansową i gospodarczą wnioskodawcy,
 - c) status prawny wnioskodawcy,
 - d) przebieg dotychczasowej współpracy z Bankiem lub opinie banków, z którymi wnioskodawca dotychczas współpracował,
 - e) rodzaj i wysokość wierzytelności oraz okres kredytowania,
 - f) cechy danego zabezpieczenia wynikające z regulujących je przepisów ogólnych i wewnętrznych Banku (w tym sposób ustanowienia zabezpieczenia, przesłanki i zakres odpowiedzialności wynikającej z zabezpieczenia, sposób realizacji uprawnień Banku), w szczególności:
 - i. realną możliwość zaspokojenia roszczeń Banku z ustanowionego zabezpieczenia w możliwie najkrótszym czasie,
 - ii. płynność zabezpieczenia,
 - iii. istniejące już obciążenia na rzeczy mającej stanowić przedmiot zabezpieczenia, w przypadku zabezpieczeń rzeczowych oraz sytuację finansową i gospodarczą osoby trzeciej zobowiązującej się do zaspokojenia roszczeń Banku za wnioskodawcę oraz jej powiązania personalne i kapitałowe z innymi podmiotami, w przypadku zabezpieczeń osobistych,
 - iv. możliwość pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych na należności Banku, na zasadach określonych w przepisach w sprawie tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz w aktualnych przepisach wewnętrznych Banku w tym zakresie,
 - v. możliwość uwzględnienia w rachunku wymogów kapitałowych efektu redukcji ryzyka kredytowego w wyniku przyjętych zabezpieczeń, spełniających kryteria określone w obowiązujących w Banku regulacjach.
- 2) przewidywany koszt ustanowienia zabezpieczenia, który obejmuje:
 - a) należności podatkowe, w tym podatek od czynności cywilnoprawnych, opłaty skarbowe,
 - b) opłaty notarialne,
 - c) opłaty sądowe,
 - d) opłaty o charakterze cywilnoprawnym;
- 3) przewidywany nakład pracy Banku związany z monitorowaniem stanu zabezpieczeń oraz koszt dochodzenia roszczeń z przedmiotu zabezpieczenia, z zastrzeżeniem ponoszenia kosztów koniecznych;
- 4) zasady stosowania odpowiednich form zabezpieczeń określone w odrębnych uregulowaniach wewnętrznych Banku.

2. Stosowane przez Bank metody wyceny

- 1) W przypadku zabezpieczenia wierzytelności w formie przeniesienia na Bank przez dłużnika lub osobę trzecią, do czasu spłaty zadłużenia wraz z należnymi odsetkami i prowizją prawa własności rzeczy ruchomej, stanowiącej środek trwały lub obrotowy, oraz ustanowienia zastawu rejestrowego na rzeczy ruchomej, stanowiącej środek trwały, do ustalenia wartości zabezpieczenia należy przyjąć aktualną wartość przedmiotu przewłaszczenia/zastawu, przy czym

- podstawę wyliczenia tej wartości stanowi wycena rzeczoznawcy, faktura zakupu, aktualna polisa ubezpieczeniowa lub ceny giełdowe, rynkowe.
- 2) W przypadku zabezpieczenia wierzytelności przez ustanowienie hipoteki na nieruchomości - wartość zabezpieczenia stanowi:
 - a) mniejsza z wartości: wysokość wpisanej hipoteki lub wartość rynkowa nieruchomości,
 - b) wartość rynkowa nieruchomości, ustalona w oparciu o:
 - i. aktualną wycenę nieruchomości dokonaną przez niezależnego rzeczoznawcę, pomniejszoną o powstałe wcześniej obciążenia,
 - ii. cenę wykazaną w umowie sprzedaży sporządzonej w formie Aktu notarialnego, w przypadku nowego lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego wybudowanego przez dewelopera lub spółdzielnię mieszkaniową,
 - iii. aktualna polisa ubezpieczeniowa nieruchomości, akt zakupu lub dane z GUS w przypadku gruntów rolnych.
 - 3) W przypadku zabezpieczenia wierzytelności Banku w formie poręczenia według prawa cywilnego lub wekslowego wartość zabezpieczenia stanowi kwota poręczanego zobowiązania, pod warunkiem jednak, że sytuacja finansowa poręczyciela jest co najmniej tak dobra, jak sytuacja finansowa wnioskodawcy, a w szczególności dochody poręczyciela kształtują się na poziomie zbliżonym do dochodów wnioskodawcy. Bank dokonuje w tym celu oceny zdolności kredytowej poręczyciela według kryteriów obowiązujących przy udzielaniu przez Bank kredytów.
 - 4) W przypadku zabezpieczenia wierzytelności Banku w formie kaucji pieniężnej i blokady środków pieniężnych na rachunku bankowym wartość zabezpieczenia stanowi nominalna wartość środków pieniężnych (kapitał bez odsetek).
 - 5) W przypadku zabezpieczenia wierzytelności Banku w formie gwarancji udzielonej przez rządy, organizacje międzynarodowe, podmioty sektora publicznego oraz banki wartość zabezpieczenia stanowi kwota gwarancji.

Zarząd Banku może określić w szczególnych przypadkach sposób i zakres zabezpieczenia wierzytelności w odmienny sposób niż według podanych wyżej zasad. W takim przypadku wartość zabezpieczenia jest wyliczana indywidualnie według zasad zaakceptowanych przez Zarząd Banku.

3. Opis głównych rodzajów zabezpieczeń przyjmowanych przez Bank

Podstawowymi formami zabezpieczenia, ustanawianymi obowiązkowo w Banku są:

- 1) Weksel in blanco,
- 2) Depozyt
Na mocy umowy o złożenie depozytu dłużnik lub osoba trzecia składa w Banku, jako zabezpieczenie bankowe papiery wartościowe na okaziciela lub sumę pieniędzy lub inne przedmioty wartościowe (np. biżuteria, złoto);
- 3) Kaucja pieniężna,
- 4) Blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym,
- 5) Pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym,
- 6) Poręczenie:
 - a) Poręczenie według prawa cywilnego,
 - b) Poręczenie według prawa wekslowego,
- 7) Gwarancja,
- 8) Cesja:
 - a) Przelew wierzytelności na zabezpieczenie,
 - b) Cesja praw z indywidualnych umów ubezpieczeniowych:
 - i. Cesja praw z umów ubezpieczenia majątkowego,

- ii. Cesja praw z indywidualnych umów ubezpieczenia na życie,
- 9) Przewłaszczenie na zabezpieczenie:
 - a) Przewłaszczenie rzeczy oznaczonych, co do tożsamości,
 - b) Przewłaszczenie rzeczy oznaczonych, co do gatunku,
 - c) Przewłaszczenie papierów wartościowych,
- 10) Zastaw:
 - a) Zastaw rejestrowy:
 - i. Zastaw rejestrowy na pojazdach mechanicznych podlegających rejestracji,
 - ii. Zastaw rejestrowy na rzeczach oznaczonych, co do gatunku,
 - iii. Zastaw rejestrowy na udziałach w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością,
 - iv. Zastaw rejestrowy na akcjach,
 - v. Zastaw rejestrowy na obligacjach,
 - vi. Zastaw rejestrowy na bonach skarbowych/ pieniężnych,
 - vii. Zastaw rejestrowy na wierzytelności,
 - viii. Zastaw rejestrowy na jednostkach uczestnictwa funduszu inwestycyjnego,
- 11) Hipoteka:
 - a) Hipoteka na wierzytelności hipotecznej,
 - b) Hipoteka przymusowa,
- 12) Przyrzeczenie przeniesienia własności nieruchomości,
- 13) Poddanie się egzekucji,
- 14) Przystąpienie do długu,
- 15) Zabezpieczenie spłaty kredytu w formie ubezpieczeń dostępnych w Banku w ramach współpracy z określonym zakładem ubezpieczeń.

4. W ramach oceny koncentracji zabezpieczeń Bank stosuje Limity w stosunku do poszczególnych rodzajów zabezpieczeń

Na 31.12.2016 r. dywersyfikacja portfela kredytowego Banku w podziale na rodzaj zabezpieczenia kształtowała się następująco:

Tabela nr 21 – Koncentracja zabezpieczeń kredytowych

Ryzyko koncentracji zabezpieczeń				
Suma	Limit jako %FW*	Limit kwotowy	Wykonanie na dzień analizy	Poziom wykorzystania limitu
hipoteka na nieruchomości komercyjnej	400%	118 110 805	79 029 776	66,9%
hipoteka na nieruchomości mieszkaniowej	75%	22 145 776	9 231 848	41,7%
przewłaszczenie	50%	14 763 851	5 241 858	35,5%
zastaw rejestrowy na rzeczy ruchomej	50%	14 763 851	9 408 703	63,7%

XXII. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego – art. 454 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego.

XXIII. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego – art. 455 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

1. Cele i strategię zarządzania poszczególnymi ryzykami

Prezes Zarządu Banku nadzoruje zarządzanie ryzykami w Banku.

1.1. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe – jest to ryzyko nie wywiązania się kontrahenta Banku z obowiązku zwrotu udzielonych kontrahentowi przez Bank należności; ryzyko to wpływa w sposób najbardziej istotny na działalność Banku, ponieważ niespłacenie udzielonych należności wiąże się z poniesieniem przez Bank ewentualnych dużych strat.

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka w Banku jest ryzyko kredytowe oraz jego pochodne: ryzyko koncentracji i rezydualne, ryzyko ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych ekspozycji kredytowych.

Ryzyko koncentracji zaangażowań – ryzyko niewykonania zobowiązania/zobowiązań przez pojedyncze (także powiązane kapitałowo lub organizacyjnie) podmioty oraz przez grupy podmiotów, w przypadku, których prawdopodobieństwo nie wykonania zobowiązania jest zależne od wspólnych czynników.

Ryzyko rezydualne – jest to ryzyko związane ze stosowaniem przez Bank technik redukcji ryzyka kredytowego (form zabezpieczeń), które mogą być mniej efektywne niż oczekiwano w momencie ich przyjmowania.

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym, obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) budowa bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego,
- 2) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela,
- 3) działania organizacyjno-proceduralne.

Budowa zdywersyfikowanego portfela kredytowego:

- 1) Ryzyko kredytowe w Banku wynika między innymi z koncentracji, która jest efektem ograniczenia działalności Banku do obszaru określonego w Statucie, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.
- 2) Bank dąży do ograniczania ryzyka kredytowego oraz ryzyka koncentracji wyznaczając limity rozwoju akcji kredytowej, w odniesieniu do branż, zabezpieczeń, grup klientów, produktów itp.
- 3) Działalność kredytową Banku cechuje dążenie do zachowania równowagi pomiędzy dochodowością a bezpieczeństwem. Równowaga ta jest możliwa dzięki podejmowaniu przez Bank odpowiednich działań zabezpieczających przed skutkami ryzyka.

Działania zabezpieczające:

- 1) Działania zabezpieczające podejmowane są w dwóch podstawowych obszarach:
 - a) ryzyko pojedynczej transakcji,
 - b) ryzyko portfela.
- 2) Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji to:

- a) Wdrożenie metod oceny zdolności kredytowej dostosowanych do charakterystyki ryzyka poszczególnych grup kredytobiorców (w tym metod statystycznych wykorzystujących dane GUS dotyczące minimum egzystencji lub średniego miesięcznego wynagrodzenia, innych danych statystycznych pochodzących z międzybankowych baz danych),
 - b) wdrożenie metod ograniczających nadmierne zadłużanie się gospodarstw domowych, kredytowanych przez Bank,
 - c) zatwierdzenie zasad monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz zabezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem zapisów Rekomendacji „T” oraz Rekomendacji „S”,
 - d) objęcie szczególnym nadzorem i wzmożonym monitoringiem wyselekcjonowanych ekspozycji, kwalifikowanych do dużych zaangażowań,
 - e) przeprowadzanie klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów,
 - f) udzielanie pełnomocnictw do podejmowania decyzji kredytowych na podstawie systemu kompetencji decyzyjnych, obowiązujących w Banku,
 - g) rozdzielenie funkcji związanych z bezpośrednią obsługą klienta (gromadzenie dokumentów, przygotowanie danych do analiz, sporządzanie propozycji klasyfikacji na podstawie monitoringu sytuacji klienta) od oceny ryzyka przez decydentów,
 - h) analiza wskaźnika LtV przy kredytach finansujących nieruchomości oraz zabezpieczonych hipotecznie,
 - i) niefinansowanie transakcji, które znajdują się na liście transakcji wykluczonych w Polityce zarządzania ryzykiem kredytowym,
 - j) ostrożne angażowanie się w transakcje z listy transakcji z ograniczeniami w ich finansowaniu, zgodnie z Polityką zarządzania ryzykiem kredytowym,
 - k) analiza ilościowa i jakościowa podmiotów wnioskujących o kredyt.
- 3) Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka portfela to:
- a) dywersyfikacja kredytów,
 - b) pozyskiwanie do współpracy klientów o dobrej sytuacji ekonomicznej, sprawdzonej reputacji, dobrze współpracujących w Banku,
 - c) tworzenie, weryfikacja i analiza wykonania limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań,
 - d) opracowanie systemu informacji zarządczej w zakresie działalności kredytowej, z uwzględnieniem analizy ilościowej i jakościowej portfela kredytowego,
 - e) analiza rynku, w tym rynku nieruchomości,
 - f) wykorzystanie baz danych, dotyczących zadłużenia gospodarstw domowych (np. BIK),
 - g) zwiększenie efektywności działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji,
 - h) ocena jakości portfela kredytowego oraz wskaźnika pokrycia rezerwami kredytów zagrożonych.
- 4) Ustalenie maksymalnych wskaźników LTV i DTI, zgodnie z apetytem Banku na ryzyko.

Działania organizacyjno-proceduralne:

- 1) Bank zapewnia niezależność funkcji pomiaru ryzyka kredytowego od działalności kredytowej poprzez wprowadzenie zasady, że osoby opracowujące dane do analizy ryzyka kredytowego nie podejmują decyzji kredytowych. Decyzja kredytowa, która spowoduje znaczące przekroczenie zaangażowania wobec kredytobiorcy wymaga dodatkowo opinii Komitetu Kredytowego. Ocenę ryzyka portfela przygotowuje Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz.
- 2) Ryzyko kredytowe jako najistotniejszy rodzaj ryzyka w Banku podlega nadzorowi ze strony Prezesa Zarządu. Natomiast nadzór nad działalnością kredytową sprawuje Wiceprezes Zarządu Pion Bankowości Komercyjnej, co zapewnia rozdzielenie funkcji oceny ryzyka od działalności operacyjnej, która to ryzyko generuje na poziomie Zarządu.
- 3) W Banku funkcjonują regulacje wewnętrzne obejmujące zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, które podlegają okresowej weryfikacji.

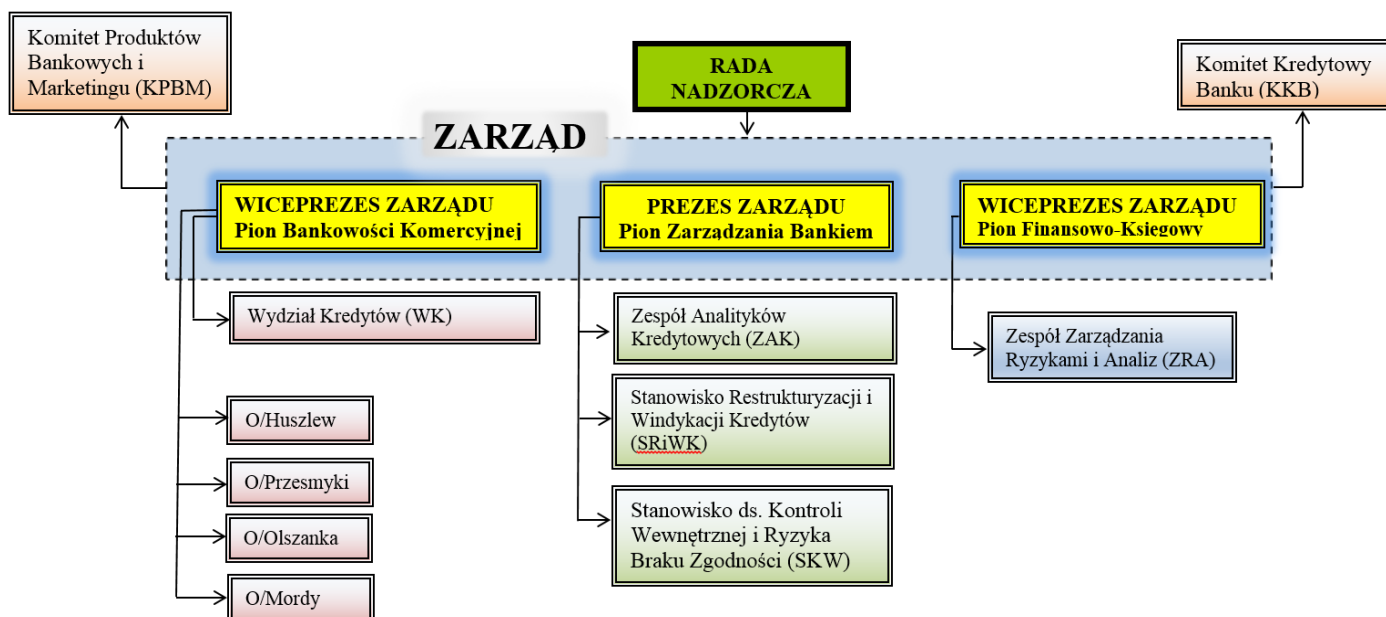
Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym są poddawane okresowej ocenie w ramach audytu wewnętrznego przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia oraz w ramach kontroli wewnętrznej.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku przebiega w następujących etapach:

- 1) Identyfikacja czynników ryzyka kredytowego.
- 2) Ocena oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka (limity).
- 3) Monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka.
- 4) Wdrażanie technik redukcji ryzyka.
- 5) Zarządzanie ryzykiem rezydualnym (w tym analiza ryzyka ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości oraz zabezpieczonych hipotecznych – zgodnie z rekomendacją S).
- 6) Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, zgodnie z Rekomendacją T.
- 7) Testy warunków skrajnych.
- 8) Weryfikacja przyjętych procedur.
- 9) Kontrola zarządzania ryzykiem kredytowym.

W Banku obowiązuje scentralizowany model zarządzania ryzykiem kredytowym, w którym uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza, sprawująca nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem kredytowym, oceniająca jego adekwatność i skuteczność oraz nadzorująca realizację założeń strategii zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku i jej zgodność ze strategią i planem finansowym Banku,
- 2) Zarząd Banku odpowiadający za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania tym ryzykiem, monitorowanie skuteczności systemu, wprowadzanie niezbędnych korekt mających na celu jego usprawnienie oraz zatwierdzenie procedur i limitów ograniczających ryzyko kredytowe,
- 3) Komitet Produktów Bankowych i Marketingu, do zadań którego należy opiniowanie projektów procedur wewnętrznych związanych z działalnością sprzedażową, wsparcie wdrożenia nowych produktów bankowych, dotyczących zarządzania m.in. ryzykiem kredytowym, procedur pomiaru, raportowania i limitowania ryzyka kredytowego i limitów koncentracji,
- 4) Komitet Kredytowy Banku, opiniujący transakcje kredytowe przekazywane do decyzji Zarządu oraz pełnomocników Zarządu, w kwotach przekraczających 200.000 zł dla pojedynczej ekspozycji kredytowej i 400.000,00 zł dla łącznego zaangażowania,
- 5) Zespół Analityków Kredytowych - którego celem pracy jest weryfikacja transakcji kredytowych w procesie przygotowywania decyzji kredytowych, w kwotach przekraczających 400 000,00zł łącznego zaangażowania oraz monitoring kredytów i zabezpieczeń,
- 6) Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz – opracowujący projekty regulacji wewnętrznych obejmujące zasady zarządzania ryzykiem, określający cele polityki bankowej i innych aktów prawnych, dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym oraz limitów ograniczających ryzyko kredytowe, w tym koncentracji zaangażowań, a także monitorujący i zarządzający ryzykiem kredytowym w Banku, przekazuje Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej sprawozdania zgodnie z Instrukcją sporządzania informacji zarządczej,
- 7) Stanowisko do spraw Kontroli Wewnętrznej i Ryzyka Braku Zgodności - dokonujące kontroli analitycznej procesów i metodyk zarządzania ryzykiem kredytowym, poprawności wyliczania wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe oraz zgodności procesu zarządzania ryzykiem kredytowym z przepisami zewnętrznymi i wewnętrznymi Banku,
- 8) Stanowisko Restrukturyzacji i Windykacji Kredytów – zarządzające wierzytelnościami trudnymi Banku oraz uczestniczące w monitorowaniu efektywności działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych,
- 9) pozostali pracownicy Banku, mający obowiązek przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem kredytowym, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych strategii, polityk, instrukcji, regulaminów i metodyk, uczestniczący w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko kredytowe oraz w raportowaniu tych zdarzeń.

System raportowania i pomiaru ryzyka pojedynczej transakcji kredytowej:

- 1) Bank prowadzi stały monitoring należności kredytowych oraz dokonuje jego okresowych i doraźnych przeglądów. Przeglądy okresowe służą wzmocnieniu bezpieczeństwa procesu kredytowania, a ponadto:
 - a) identyfikują zagrożenia,
 - b) umożliwiają szybkie i wczesne reagowanie na ujawnione zagrożenia,
 - c) wspomagają utrzymanie zalecanych parametrów jakościowych portfela kredytowego.
- 2) Celem monitoringu jest wczesna identyfikacja zagrożeń i podejmowanie działań, ograniczających ryzyko kredytowe Banku oraz gwarantujących uzyskanie planowanych przychodów z tytułu udzielonej ekspozycji
- 3) kredytowej, zaklasyfikowanie klientów do odpowiedniej kategorii ryzyka oraz oszacowanie wysokości tworzonej rezerwy celowej.
- 4) Częstotliwość i zakres monitorowania wynikają z regulacji wewnętrznych Banku.
- 5) Do czynności wykonywanych w ramach monitoringu, w szczególności należy:
 - a) przeprowadzanie inspekcji,
 - b) gromadzenie, kompletowanie oraz analizowanie dokumentów dotyczących klienta i jego sytuacji ekonomiczno-finansowej, umożliwiających identyfikację ewentualnych zagrożeń,
 - c) badanie prawidłowości uruchamiania i wykorzystania kredytu,
 - d) bieżąca kontrola terminowości spłat należności Banku,
 - e) ocena stopnia realizacji warunków kredytowania, w tym: kontrola wpływów na rachunek bieżący, ustanowionych zabezpieczeń, spełnienia wymogów określonych dla kredytów z dopłatami oraz warunków wynikających z umowy kredytu i umów zabezpieczeń, prawidłowości wykorzystania przyznanych limitów kredytowych i terminowości ich obowiązywania, zapadalności zabezpieczeń ich uaktualniania i odnawiania.
- 6) Wynik przeprowadzonego monitoringu wpływa na wybór odpowiedniego rodzaju strategii postępowania wobec kredytobiorcy, tj.:
 - a) strategii kontynuacji współpracy,
 - b) strategii kontynuacji współpracy bez możliwości zwiększenia zaangażowania kredytowego,
 - c) strategii ograniczenia współpracy,
 - d) strategii wyjścia.
- 7) System klasyfikacji ekspozycji kredytowych do kategorii ryzyka bada poszczególne ekspozycje kredytowe i kredytobiorców według 2 kryteriów:
 - a) oceny opóźnień w spłacie zobowiązań,

b) oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów.

Na podstawie raportów uzyskanych od komórek monitorujących (Zespół Analityków Kredytowych i Stanowisko Restrukturyzacji i Windykacji Kredytów) Zarząd podejmuje decyzję o klasyfikacji ekspozycji do odpowiedniej kategorii ryzyka oraz o ewentualnym poziomie rezerwy celowej, uwzględniając możliwości pomniejszenia podstawy rezerwy o zabezpieczenia.

System raportowania i pomiaru ryzyka kredytowego portfelowego:

- 1) W ramach monitoringu i raportowania ryzyka kredytowego portfelowego, możemy wyróżnić 3 grupy należności, które podlegają odmiennym systemom zarządzania:
 - a) portfel kredytowy łącznie,
 - b) portfel należności zagrożonych,
 - c) portfel detalicznych ekspozycji kredytowych i ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
- 2) Analizie portfela kredytowego łącznie podlega w szczególności:
 - a) struktura portfela kredytowego,
 - b) jakość portfela kredytowego,
 - c) struktura podmiotowa należności zagrożonych,
 - d) struktura rezerw na należności zagrożone,
 - e) struktura kredytów detalicznych,
 - f) koncentracja zaangażowań i dużych zaangażowań kredytowych,
 - g) poziom i dynamika kredytów udzielanych osobom wewnętrznym.
- 3) Analizie portfela należności zagrożonych podlega w szczególności:
 - a) dynamika zmian w portfelu,
 - b) dynamika zmian w rezerwach celowych portfela,
 - c) kwota odzysków z portfela.
- 4) Analizie portfela detalicznych ekspozycji kredytowych i ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie podlega w szczególności:
 - a) dynamika zmian w szczegółowych pozycjach portfela detalicznych ekspozycji kredytowych, z podziałem na kategorie ryzyka,
 - b) struktura portfela detalicznych ekspozycji kredytowych,
 - c) jakość portfela detalicznych ekspozycji kredytowych,
 - d) analiza limitów portfela detalicznych ekspozycji kredytowych.
 - e) dynamika zmian w szczegółowych pozycjach portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, z podziałem na kategorie ryzyka,
 - f) struktura portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
 - g) jakość portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
 - h) średnia wartość wskaźnika LTV dla poszczególnych grup w portfelu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
- 5) W ramach pomiaru ryzyka kredytowego portfelowego w Banku monitorowane są limity:
 - a) limit alokacji kapitału na ryzyko kredytowe,
 - b) limity koncentracji zaangażowań obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie oraz limity zaangażowania kapitałowego,
 - c) limity koncentracji podmiotowej,
 - d) limity koncentracji produktowej,
 - e) limity branżowe,
 - f) limity zabezpieczeń,
 - g) limity w zakresie aktywów.
- 6) Analizy w ramach portfela kredytowego w ramach raportów trafiają do akceptacji Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.
- 7) Elementem monitorowania są regularnie wykonywane testy warunków skrajnych, zakładające zwiększenie ryzyka kredytowego w Banku. Wyniki testów przedstawiane są Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

Bank stosuje następujące techniki ograniczania ryzyka kredytowego:

- 1) Pomniejszanie, w uzasadnionych przypadkach, podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Decyzja o pomniejszeniu podstawy tworzenia rezerw jest każdorazowo podejmowana przez Zarząd Banku.
- 2) Techniki redukcji ryzyka kredytowego – możliwe do zastosowania metody ograniczania skutków ryzyka kredytowego, ujęte w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. (Dz. U. Nr 235, poz. 1589 z późn. zm.), w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz określone w Rozporządzeniu.

W celu ograniczania skutków ryzyka kredytowego Bank ustanawia zabezpieczenia. Przyjmowane zabezpieczenia powinny spełniać kryteria płynności, wartości oraz dostępu i możliwości ich kontroli. Wartość przyjmowanych zabezpieczeń na nieruchomości powinna zapewnić odpowiedni poziom wskaźnika LtV przez cały okres kredytowania, uwzględniając rodzaj nieruchomości (mieszkalna, komercyjna). Bank stale monitoruje zmiany na rynku typowych zabezpieczeń, przyjmowanych przez Bank, tj. rynku nieruchomości. Bank preferuje zabezpieczenia kredytów, które pozwalają na:

- 1) skuteczną egzekucję należności w przypadku braku spłaty kredytów,
- 2) pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych,
- 3) przypisanie niższych wag ryzyka ekspozycjom kredytowym w rachunku wymogu kapitałowego.

W Banku funkcjonują procedury monitorowania stanu zabezpieczeń kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczeń w postaci hipotek na nieruchomościach, zgodnie z Rekomendacją „S”.

Bank systematycznie śledzi zmiany na lokalnym rynku nieruchomości oraz analizuje trendy ogólnokrajowe.

1.2. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności i finansowania - jest to ryzyko utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych i pozabilansowych w terminie ich wymagalności bez ponoszenia nie akceptowalnych strat.

Zarządzania ryzykiem płynności ma całościowy i skonsolidowany charakter. Całościowy charakter zarządzania oznacza uwzględnienie wszystkich istotnych dla Banku rodzajów ryzyka i zależności między nimi. Skonsolidowane zarządzanie ryzykiem płynności oznacza objęcie procesem zarządzania wszystkich jednostek Banku. Realizacja strategii zarządzania płynnością następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku.

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem płynności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem aktywów długoterminowych,
- 2) podejmowanie działań (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej,
- 3) optymalizacja realizowanego dochodu przy równoczesnym zachowaniu pełnego bezpieczeństwa płynności,
- 4) zapobieganie sytuacjom kryzysowym (zachwianie płynności),
- 5) utrzymanie wskaźników i miar płynności.

Odpowiednia struktura aktywów:

- 1) Realizacja strategii zarządzania płynnością następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku.
- 2) Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy. Oznacza to zarządzanie płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.
- 3) Struktura posiadanych przez Bank aktywów powinna umożliwiać elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych. W tym celu Bank dywersyfikuje swoje aktywa według następujących kryteriów:
 - a) płynności,
 - b) bezpieczeństwa,
 - c) rentowności.
- 4) Istotnym warunkiem utrzymania płynności w przyszłości jest zarządzanie płynnością długoterminową. Bank bada strukturę pasywów długoterminowych powiązaną ze strukturą aktywów długoterminowych

Budowa stabilnej bazy depozytowej:

- 1) Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów Banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych, ludności i budżetu.
- 2) Celem Banku jest wydłużenie średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów, tak, aby Bank mógł otwierać, po stronie aktywnej, pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym. Bank będzie dążył do takiego konstruowania produktów depozytowych, aby było to optymalne pod kątem ryzyka płynności.
- 3) Bank bada zachowania rynku, w tym poziom cen w celu utrzymania konkurencyjnej oferty.
- 4) Przyjmowane przez Bank depozyty walutowe - ze względu na ich relatywnie niski udział w ogólnej strukturze przyjmowanych depozytów ogółem - nie stanowią obecnie zagrożenia dla jego płynności. Jednakże, wraz z rozwojem działalności walutowej, w coraz większym stopniu Bank narażony będzie na ryzyko płynności, wynikające z przepływów walutowych. Ze względu na aktualną skalę tej działalności, Bank będzie dążył do pełnego zrównoważenia niedopasowania aktywów i pasywów walutowych.
- 5) Bank prowadzi aktywną politykę cenową (polityka stóp procentowych) zapewniającą pozyskanie depozytów.
- 6) Bank prowadzi działania marketingowe (w tym działania inicjowane w ramach Zrzeszenia) mające na celu zwiększanie bazy depozytowej.

Utrzymanie wskaźników i miar płynności:

- 1) Z punktu widzenia zarządzania płynnością Banku najważniejsza jest analiza poziomu płynności w ujęciu krótko- i średnioterminowym. W celu posiadania pełnej oceny strukturalnej posiadanych aktywów i pasywów dokonuje się analizy w poszczególnych przedziałach czasowych.
- 2) Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez stosowanie systemu limitów oraz odpowiednie kształtowanie struktury posiadanych aktywów i pasywów.

Celem polityki zarządzania ryzykiem płynności nie jest przetrwanie sytuacji kryzysowej, lecz w głównej mierze zapobieganie takiej sytuacji. Bank, aby spełnić powyższy cel, jest zobowiązany do zapewnienia terminowej realizacji bieżących i przyszłych zobowiązań wobec klientów (regulowania zobowiązań płatniczych, wypłat środków deponentom, wywiązania się z przyjętych zobowiązań kredytowych oraz pełnego wykonania udzielonych zobowiązań pozabilansowych).

Bank dokonuje identyfikacji wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności. W zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia utraty płynności Bank postępuje według określonych procedur awaryjnych.

Proces zarządzania ryzykiem płynności obejmuje:

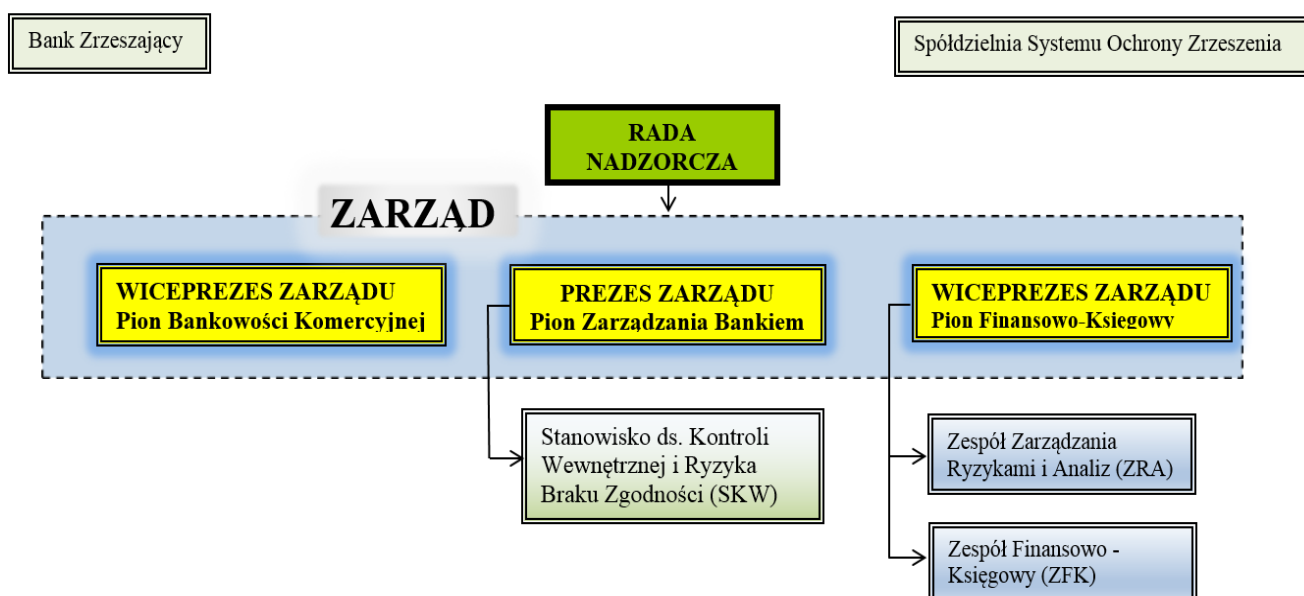
- 1) identyfikację, pomiar i ocenę ryzyka płynności, w tym:
 - a) określenie potrzeb płynnościowych,
 - b) określenie źródeł płynności,
 - c) pomiar i ocenę przyszłych przepływów środków pieniężnych,
 - d) analizę luki,
 - e) wyliczanie nadzorczych miar płynności, stabilności bazy depozytowej oraz wskaźników LCR i NSFR.
- 2) akceptację ryzyka, w tym:
 - a) określenie limitów płynności,
 - b) przeprowadzenie testów warunków skrajnych.
- 3) wybór i wdrożenie metod ograniczenia ryzyka płynności, w tym:
 - a) zabezpieczenie ryzyka poprzez utrzymywanie nadwyżki środków płynnych, a także zabezpieczeń płynności,
 - b) opracowanie planów awaryjnych,
- 4) monitorowanie i kontrola ryzyka płynności,
- 5) raportowanie.

Uczestnicy procesu zarządzania ryzykiem płynności i ich zadania:

- 1) Rada Nadzorcza Banku:
 - a) akceptuje Strategię zarządzania ryzykiem płynności Banku,
 - b) określa akceptowany ogólny poziom ryzyka płynności Banku,
 - c) pełni funkcję kontrolną w odniesieniu do zarządzania ryzykiem płynności, podejmowanym przez Bank.
- 2) Zarząd Banku:
 - a) odpowiada za stworzenie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem płynności (opracowanie pisemnych zasad oraz procedur), oraz za realizację Strategii Banku w zakresie ryzyka płynności, a także sprawuje nadzór nad efektywnym procesem zarządzania tym ryzykiem,
 - b) dostosowuje strukturę organizacyjną Banku oraz stopień zaawansowania metod zarządzania ryzykiem płynności do skali i charakteru prowadzonej działalności,
 - c) sprawuje kontrolę nad stworzeniem odpowiedniego systemu raportowania,
 - d) odpowiada za dostosowanie rodzajów i wielkości ryzyka oraz procesu zarządzania do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka oraz za właściwe sformalizowanie i zaawansowanie tego procesu,
 - e) odpowiada za przydzielenie adekwatnych środków technicznych (zapewniających sprawne gromadzenie i przetwarzanie informacji dla celów zarządzania ryzykiem płynności) oraz dobór personelu do zarządzania ryzykiem płynności,
 - f) przeprowadza przeglądy zasad zarządzania ryzykiem płynności oraz oceny mechanizmów kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykiem, wprowadzając w razie potrzeby (w razie poważnych zmian profilu działalności banku lub zasadniczych zmian sytuacji rynkowej), niezbędne korekty i udoskonalenia.
- 3) Współpraca z Bankiem Zrzeszającym i ze Spółdzielnią Systemu Ochrony Zrzeszenia:
 - a) w ramach zabezpieczenia płynności zrzeszonych banków spółdzielczych, Bank BPS, stosownie do zawartych umów, w tym Umowy zrzeszenia, wykonuje czynności, do których zalicza się:
 - i. utrzymywanie rezerwy obowiązkowej za BS na poziomie wymaganym przez NBP,
 - ii. finansowanie BS w ciągu dnia operacyjnego poprzez udzielanie kredytów technicznych,
 - iii. zagospodarowywanie nadwyżek środków finansowych BS poprzez przyjmowanie depozytów,
 - iv. sprzedaż zrzeszonym bankom spółdzielczym bonów pieniężnych i skarbowych papierów wartościowych zakupionych na rynku międzybankowym,
 - v. dokonywanie zasileń i przyjmowanie odprowadzeń gotówki od banków spółdzielczych,

- vi. udzielanie bankom spółdzielczym lokat, kredytów i pożyczek, poręczeń, gwarancji bankowych, pożyczek podporządkowanych.
- b) w ramach Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia Bank lokuje w BPS środki na zablokowanych rachunkach:
 - i. Depozytu obowiązkowego, który służy zabezpieczeniu płynności Systemu Ochrony i stanowi odpowiedni procent średniego stanu depozytów będących podstawą do naliczania rezerwy obowiązkowej Banku. Środki Depozytu Obowiązkowego w sytuacjach kryzysowych są odblokowywane i możliwe do wykorzystania przez Bank.
 - ii. Funduszu Zabezpieczającego, którego celem jest finansowanie zadań Spółdzielni w zakresie udzielania pomocy finansowej Uczestnikom, zagrożonym niewypłacalnością.
- c) w ramach przynależności Banku do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia, w momencie problemów płynnościowych Spółdzielnia udziela Bankowi pomocy w postaci:
 - i. częściowego lub całkowitego zniesienie blokady rachunku Depozytu Obowiązkowego,
 - ii. lokaty lub pożyczki płynnościowej,
 - iii. pożyczki restrukturyzacyjnej, gwarancji, poręczenia, pożyczki długoterminowej na warunkach zobowiązań podporządkowanych oraz wpłat na fundusz zasobowy lub rezerwowy.
- d) Spółdzielnia reprezentuje System Ochrony w stosunkach zewnętrznych we wszystkich sprawach wynikających z Umowy Systemu Ochrony, w szczególności wobec Komisji Nadzoru Finansowego, Narodowego Banku Polskiego, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego oraz instytucji krajowych, zagranicznych i międzynarodowych.
- 4) Zespół Finansowo-Księgowy w uzgodnieniu z Głównym Księgowym odpowiedzialny jest za:
 - a) utrzymanie środków na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym w ilości zapewniającej:
 - i. wywiązanie się z bieżących i przyszłych zobowiązań Banku,
 - ii. utrzymanie na wymaganym przepisami NBP poziomie rezerwy obowiązkowej,
 - b) bieżące zarządzanie środkami pieniężnymi w kasach Banku,
 - c) maksymalizowanie dochodów z przeprowadzanych transakcji (zapewnienie maksymalizacji dochodów przy jednoczesnym utrzymaniu bezpiecznego poziomu ryzyka),
 - d) prawidłowość i bezpieczeństwo zawieranych transakcji,
 - e) identyfikację zagrożeń mających wpływ na płynność finansową Banku oraz dokonywanie pomiaru i kontroli ryzyka, związanego z płynnością, zgodnie z procedurami ustalonymi przez Zarząd Banku,
 - f) uczestnictwo w opracowaniu polityki prowadzenia działalności – planu strategicznego Banku,
 - g) uczestnictwo w opracowaniu planu finansowego przy uwzględnieniu limitów ostrożnościowych,
 - h) weryfikację planów awaryjnych komórek i jednostek organizacyjnych, w celu zapewnienia spójności działań,
 - i) realizację działań awaryjnych.
- 5) Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz monitoruje płynność finansową Banku za pomocą analizy:
 - a) urealnionej luki płynności,
 - b) wskaźników płynności i stabilności bazy depozytowej,
 - c) osadu we wkładach dla depozytów bieżących i terminowych podmiotów niefinansowych i jednostek samorządowych,
 - d) analizy przepływu środków w okresie miesiąca,
 - e) przekazuje Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej sprawozdania zgodnie z Instrukcją sporządzania informacji zarządczej,
- 6) Stanowisko do spraw Kontroli Wewnętrznej i Ryzyka Braku Zgodności, którego celem jest:
 - a) ustalenie, czy przyjęte zasady w zakresie zarządzania płynnością są wprowadzane w życie i przestrzegane oraz czy decyzje podejmowane na ich podstawie są właściwe i czy realizowane są przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku,
 - b) ocena, czy przyjęte zasady spełniają następujące warunki:

- i. zawierają efektywne procedury,
 - ii. zapewniają właściwy przepływ informacji i szybkie podejmowanie decyzji,
- c) kontrola działalności w zakresie zarządzania płynnością, w tym:
- i. badanie prawidłowości realizacji zadań wynikających z przyjętych procedur, organizacji pracy, efektywności działania i prawidłowości podejmowania decyzji przez upoważnionych pracowników,
 - ii. ustalanie przyczyn i skutków występujących nieprawidłowości,
 - iii. zabezpieczanie przed powstawaniem nieprawidłowości,
 - iv. ocena kierownictwa Banku w zakresie przestrzegania ostrożnościowej praktyki bankowej i stosownych regulacji.
- 7) Wszyscy pracownicy Banku zobowiązani są do:
- a) zgłaszania kierownictwu informacji o niepokojących sygnałach, mogących wpłynąć niekorzystnie na sytuację Banku (obserwacja zachowania klientów),
 - b) dbania o jak najlepszy wizerunek Banku oraz do rzetelnej obsługi klientów,
 - c) kształtowania pozytywnych relacji z klientami Banku.

Cechy charakteryzujące system pomiaru ryzyka płynności są następujące:

- 1) Oparty jest na zagregowanym badaniu zaangażowania całego Banku w działalność narażoną na ryzyko płynności,
- 2) Odbywa się we wszystkich walutach łącznie (po przeliczeniu wszystkich walut na złote według kursu obowiązującego na dzień sporządzenia raportu),
- 3) Uwzględnia pozycje bilansowe i pozabilansowe Banku.

Bank mierzy i monitoruje płynność finansową za pomocą analizy:

- 1) Bieżącej oceny sytuacji makroekonomicznej w kraju, dotyczącej:
 - a) sytuacji w krajowym systemie bankowym,
 - b) uwarunkowań rynkowych, do których zalicza się zmiany płynności rynków, zmiany stóp procentowych, zmiany cen papierów wartościowych i innych czynników rynkowych,
 - c) oceny trendów i perspektyw, zarówno rynkowych, jak i gospodarczych oraz politycznych,
 - d) śledzenie wydarzeń na rynku lokalnym, regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym.
- 2) Nadzorczych miar płynności,
- 3) Wykorzystania limitu alokacji kapitału na ryzyko płynności,
- 4) Wskaźników LCR i NSFR,
- 5) Luki płynności – zestawienia niedopasowania terminów płatności aktywów i pasywów,
- 6) Stabilności bazy depozytowej oraz wielkości osadu we wkładach,
- 7) Wskaźników płynności i struktury bilansu,

- 8) Zestawienia przepływów środków pieniężnych na rachunku bankowym i w kasach Banku,
- 9) Pogłębionej analizy płynności długoterminowej,
- 10) Testów warunków skrajnych.

Przepływy pieniężne z poszczególnych pozycji bilansowych i pozabilansowych klasyfikuje się do następujących przedziałów zapadalności/ wymagalności:

- 1) a'vista,
- 2) do 1 miesiąca,
- 3) 1 miesiąc do 3 miesięcy,
- 4) 3 miesiące do 6 miesięcy,
- 5) 6 miesięcy do 1 roku,
- 6) 1 rok do 3 lat,
- 7) 3 lata do 5 lat,
- 8) powyżej 5 lat,
- 9) powyżej 10 lat.

Podstawą analizy ryzyka płynności jest luka płynności, wyliczana dla powyższych przedziałów czasowych.

Zestawienie urealnionych terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów według stanu na 31.12.2016r.

LUKA	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 do 3 miesięcy	Powyżej 3 do 6 miesięcy	Powyżej 6 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 3 lat	Powyżej 3 do 5 lat	Powyżej 5	Powyżej 10	Razem
Aktywa	99 535	4 392	6 413	36 402	44 061	27 438	46 535	10 552	264 776
bilansowe:	99 535	4 392	6 413	36 402	44 061	27 438	46 535	10 552	264 776
podmioty finansowe	48 306	0	0	0	1 044	1 456	0	0	50 806
podmioty niefinansowe	6 262	4 219	6 286	36 079	41 372	24 795	43 818	9 997	162 831
instytucje samorządowe	21	173	127	324	1 645	1 187	2 717	555	6 193
pozostałe	44 946	0	0	0	0	0	0	0	44 946
pozabilansowe (otrzymane)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pasywa	55 442	5 144	4 373	2 743	2 596	0	224 737	0	295 034
bilansowe:	27 583	5 144	4 373	2 743	196	0	224 737	0	264 776
podmioty finansowe	100	0	0	-100	0	0	0	0	0
podmioty niefinansowe	20 771	3 167	4 372	2 839	117	0	183 127	0	214 393
instytucje samorządowe	427	0	1	4	0	0	12 149	0	12 581
pozostałe	6 286	1 977	0	0	80	0	29 460	0	37 802
pozabilansowe (udzielone)	27 858	0	0	0	2 399	0	0	0	30 258
LUKA OGÓŁEM	44 093	-751	2 039	33 659	41 465	27 438	-178 202	10 552	-30 258
AKTYWA SKUMULOWANE	99 535	103 927	110 340	146 742	190 803	218 241	264 776	275 328	x
PASYWA SKUMULOWANE	55 442	60 585	64 959	67 702	70 297	70 297	295 034	295 034	x
LUKA SKUMULOWANA	44 093	43 342	45 381	79 040	120 505	147 944	-30 258	-19 706	x
WSKAŹNIK PŁYNNOCI W PRZEDZIAŁACH	1,80	0,85	1,47	13,27	16,97	0,00	0,21	0,00	0,90
WSKAŹNIK PŁYNNOCI SKUMULOWANY	1,80	1,72	1,70	2,17	2,71	3,10	0,90	0,93	x

Głównymi źródłami finansowania Banku są depozyty podmiotów sektora niefinansowego i jednostek samorządowych. W ramach dywersyfikacji przyjmowane są środki finansowe na różne terminy i od różnych podmiotów. W przypadku niedoboru źródeł finansowanie Bank może pozyskać środki z Banku Zrzeszającego lub Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia.

Bank stosuje techniki ograniczania ryzyka płynności o charakterze organizacyjnym, proceduralnym oraz kontrolnym m.in. polegające na:

- 1) opracowaniu struktury organizacyjnej Banku, odpowiadającej profilowi ryzyka i skali działania,
- 2) zapewnieniu, by kierownictwo otrzymywało bieżące i adekwatne informacje o poziomie płynności,
- 3) zapewnieniu, by system informacyjny i informatyczny w Banku pozwalał na codzienny pomiar, monitorowanie i raportowanie o poziomie płynności,
- 4) opracowaniu i wdrożeniu regulacji wewnętrznych zapewniających jednolitą definicję płynności oraz opracowaniu zasad identyfikacji, pomiaru, redukcji i monitorowania ryzyka płynności,
- 5) opracowaniu scenariuszy warunków skrajnych,

- 6) stworzeniu planów awaryjnych, uwzględniających różne scenariusze rozwoju niekorzystnych sytuacji,
- 7) szkoleniu pracowników odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem płynności oraz pozostałych pracowników w zakresie, w jakim generują ryzyko płynności,
- 8) kształtowaniu struktury aktywów i pasywów w taki sposób, aby dopasować ją do potrzeb wynikających z cyklu działalności Banku,
- 9) utrzymywaniu odpowiednich zasobów aktywów płynnych, dla zapewnienia stabilności, w przypadku nieprzewidzianego zapotrzebowania na środki,
- 10) wykorzystywaniu rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych, przy jednoczesnym utrzymywaniu średniego stanu rezerwy na zadeklarowanym poziomie,
- 11) ograniczaniu koncentracji wierzytelności, zaangażowań wobec akcjonariuszy i grup powiązanych kapitałowo i organizacyjnie oraz innych nadmiernych zaangażowań,
- 12) prognozowaniu dotyczącym przepływów pieniężnych,
- 13) wypracowywaniu technik szybkiego reagowania na działanie czynników zewnętrznych,
- 14) kształtowaniu właściwych relacji z klientami – zarówno kredytobiorcami, jak i deponentami – w celu zmniejszenia niepewności co do ewentualnych zachowań w momencie powstania sytuacji kryzysowej,
- 15) ujęciu w procedurach kontroli wewnętrznej zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem płynności.

1.3. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej – ryzyko wynikające z narażenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego Banku oraz posiadanych kapitałów (funduszy) na niekorzystny wpływ zmian niezależnych od Banku rynkowych stóp procentowych. Ryzyko to w Banku związane jest z:

- 1) ryzykiem przeszacowania,
- 2) ryzykiem bazowym,
- 3) ryzykiem opcji klienta,
- 4) ryzykiem krzywej dochodowości.

Ryzyko przeszacowania – wynika z niedopasowania terminów najbliższej zmiany oprocentowania aktywów i pasywów,

Ryzyko bazowe – wynika z niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp centralnych i rynkowych stosowanych w Banku, przypisanych instrumentom generującym przychody i koszty odsetkowe; podstawowe znaczenie ma tu rozpiętość (spread) między różnymi stopami centralnymi i rynkowymi, która może zmienić się niespodziewanie i niesymetrycznie oraz wzajemna relacja posiadanych przez Bank aktywów i pasywów w ramach poszczególnych stawek centralnych i rynkowych; ryzyko bazowe związane jest również z ograniczonymi możliwościami zmiany oprocentowania poszczególnych aktywów i pasywów ze względu na niski poziom zastosowanych stóp procentowych; ryzyko bazowe wzmocnione jest poprzez stosowane przez bank mnożniki określające relację zmiany oprocentowania aktywów i pasywów, w stosunku do zmiany stawek bazowych,

Ryzyko opcji klienta – wynika z prawa (nie obowiązku) posiadanego przez klienta do zmiany wielkości i harmonogramu przepływów gotówkowych aktywów, pasywów lub pozycji pozabilansowych Banku, np. kredyty i papiery wartościowe zawierające ryzyko wcześniejszej spłaty lub ryzyko wydłużenia terminu spłat, kredyty o zmiennej stopie procentowej mające wyraźne lub ukryte opcje na górny limit stopy procentowej (lub też brak opcji na dolny limit), prawo wycofania depozytu przed upływem terminu,

Ryzyko krzywej dochodowości – wynika ze zmiany relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego rynku lub indeksu; relacja ta zmienia się, kiedy kształt krzywej dochodowości dla danego rynku ulega zmianie,

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym. Bank uznaje ryzyko krzywej dochodowości za nieistotne i nie poddaje go ocenie w ramach przedmiotowych zasad. Ryzyko opcji klienta jest także uznane za nieistotne, z powodu niskiej zrywalności depozytów i wcześniejszej spłaty kredytów, ale przy każdej miesięcznej analizie będą sprawdzane poziomy wcześniejszej spłaty kredytów i zrywalności depozytów. Jeżeli obydwa te poziomy przekroczą odpowiednio 2%, to Bank zacznie uznawać ryzyko opcji klienta za istotne.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych, w celu ograniczania ryzyka bazowego oraz ryzyka przeszacowania,
- 2) podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego w celu wypracowania odpowiednich marż,
- 3) codzienna realizacja polityki stóp procentowej w procesie sprzedaży produktów bankowych.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku ma charakter:

- 1) skonsolidowany – oznacza to, że obejmuje wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku,
- 2) całościowy – uwzględniane są przy analizie wszystkie istotne dla Banku rodzaje ryzyka stopy procentowej, w ścisłym powiązaniu z innymi rodzajami ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz marżą odsetkową opiera się na:

- 1) analizie obecnego oraz prognozowanego kształtowania się stóp procentowych na rynku międzybankowym,
- 2) analizach narażenia Banku na ryzyko stóp procentowych oraz analizach oprocentowania produktów Banku,
- 3) prognozach kształtowania się przyszłego wyniku odsetkowego,
- 4) dostępności produktów aktywnych i pasywnych,
- 5) przestrzeganiu ustalonych limitów,
- 6) realizowaniu celów przyjętych w strategii Banku.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz marżą odsetkową odbywa się poprzez:

- 1) kształtowanie oprocentowania aktywów i pasywów,
- 2) wydłużanie terminów przeszacowania aktywów bądź pasywów, poprzez szersze zastosowanie instrumentów o stałej stopie procentowej,
- 3) skracanie terminów przeszacowania aktywów bądź pasywów, poprzez zwiększanie udziału instrumentów o zmiennej stopie procentowej,
- 4) zmianę długości zapadalności aktywów o oprocentowaniu stałym,
- 5) zwiększenie liczby umów z klauzulą możliwej zmiany oprocentowania,
- 6) zmniejszeniu lub zwiększeniu zaangażowania w aktywach mniej wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
- 7) zmianę strategii kredytowej.

Kształtowanie poziomu oprocentowania produktów oferowanych przez Bank uwzględnia:

- 1) analizę oprocentowania produktów u konkurencji i na rynku międzybankowym,
- 2) wpływ zmiany oprocentowania na inne ryzyka Banku,
- 3) strategię działania i rozwoju Banku,
- 4) marże realizowane na poszczególnych produktach.

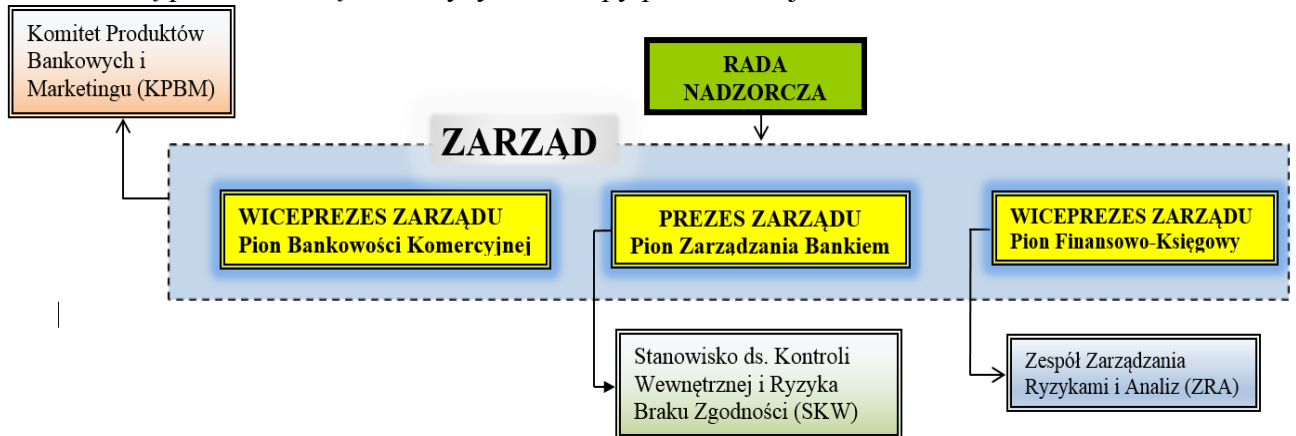
Wyznaczany poziom ryzyka stopy procentowej stanowi pochodną wielkości i kierunków zmian stóp procentowych oraz wielkości i terminów przeszacowania niedopasowanych pozycji, wrażliwych na zmianę stóp procentowych.

Ze względu na skalę prowadzonej działalności (brak portfela handlowego), ryzyko stopy procentowej Bank wyznacza dla portfela handlowego i bankowego łącznie (wspólna metodologia – jak dla portfela bankowego). W przypadku zmiany skali działalności handlowej, niniejsze zasady będą podlegać aktualizacji w celu ujęcia wszystkich niezbędnych elementów, w szczególności w zakresie ustalania wymogu kapitałowego związanego z ryzykiem stopy procentowej oraz zwiększenia częstotliwości pomiaru ryzyka stopy procentowej dla portfela handlowego.

Podział zadań i odpowiedzialności w systemie zarządzania ryzykiem stopy procentowej:

- 1) Rada Nadzorcza Banku w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego:
 - a) dokonuje okresowej oceny kluczowych aspektów zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku, w tym zgodności prowadzonej polityki z obowiązującą strategią oraz planem finansowym,
 - b) zatwierdza strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem stopy procentowej.
- 2) Zarząd Banku:
 - a) zatwierdza strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
 - b) odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej
 - c) w cyklach miesięcznych dokonuje - na podstawie raportu z analizy ryzyka stopy procentowej - oceny tego ryzyka oraz w miarę potrzeby, podejmuje odpowiednie decyzje,
 - d) w dłuższym horyzoncie czasowym dba o doskonalenie procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej, poprzez dostosowywanie zasad księgowania, sprawozdawczości, modyfikację systemu informatycznego, weryfikację metod analizy, limitów i sposobu pomiaru ryzyka,
 - e) kształtuje pozycje bilansowe wrażliwe na zmiany stóp procentowych w zakresie ustalania oprocentowania produktów oraz decyzji kształtujących poziom pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
 - f) ocenia bieżący i planowany poziom ryzyka stopy procentowej.
- 3) Wiceprezes Zarządu Pion Bankowości Komercyjnej prowadzi nadzór nad kształtowaniem pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych Banku.
- 4) Wiceprezes Zarządu Pion Finansowo – Księgowy prowadzi nadzór nad identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i kontrolą ryzyka stopy procentowej w Banku.
- 5) Komitet Produktów Bankowych i Marketingu – kształtuje pozycje bilansowe wrażliwe na zmiany stóp procentowych w zakresie składania propozycji zmian w strukturze aktywów i pasywów oraz propozycji zmian oprocentowania produktów.
- 6) Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz wykonuje zadania związane z identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem poziomu ryzyka stopy procentowej w Banku oraz związane z kontrolą zależności pomiędzy ryzykiem stopy procentowej a innymi ryzykami bankowymi poprzez:
 - a) ocenę bieżącego i planowanego poziomu ryzyka stopy procentowej,
 - b) opracowanie metodologii pomiaru i oceny ryzyka stopy procentowej oraz jej okresową weryfikację,
 - c) gromadzenie danych będących podstawą do analizy ryzyka stopy procentowej,
 - d) pomiar ryzyka stopy procentowej,
 - e) opracowanie systemu limitów wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej oraz okresowe weryfikowanie adekwatności ustanowionych limitów,
 - f) monitorowanie przestrzegania akceptowanego poziomu ryzyka stopy procentowej (kontrola przestrzegania limitów),
 - g) ocenę nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko stopy procentowej,

- h) opracowywanie scenariuszy sytuacji kryzysowych w zakresie poziomu rynkowych stóp procentowych oraz badanie scenariuszy skrajnych warunków,
 - i) śledzenie marży odsetkowej banku oraz rozpiętości oprocentowania (różnicy pomiędzy oprocentowaniem aktywów i pasywów),
 - j) sporządzanie raportów dotyczących ryzyka stopy procentowej, które przekazuje Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej zgodnie z Instrukcją sporządzania informacji zarządczej,
 - k) przedkładanie raportów z zakresu oceny ryzyka stopy procentowej dla Zarządu i Rady Nadzorczej Banku,
 - l) okresową ocenę obowiązujących w Banku zasad oraz proponowanie ewentualnych zmian.
- 7) Stanowisko do spraw Kontroli Wewnętrznej i Ryzyka Braku Zgodności odpowiedzialne za kontrolę procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Do pomiaru narażenia na ryzyko stopy procentowej bank wykorzystuje następujące metody:

- 1) analizę luki przeszacowania stopy procentowej,
- 2) symulacje zmian wyniku odsetkowego,
- 3) analizę podstawowych wskaźników ekonomicznych związanych z ryzykiem stopy procentowej.

Pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje wszystkie pozycje bilansowe. Aktywa oraz pasywa odsetkowe wykazywane są w wartości nominalnej, tzn. w kwocie stanowiącej podstawę naliczania odsetek.

Analiza ryzyka stopy procentowej sporządzana przez Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz, obejmuje w szczególności następujące elementy:

- 1) strukturę aktywów i pasywów według rodzajów zastosowanych stóp referencyjnych,
- 2) wielkość niedopasowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp referencyjnych w poszczególnych przedziałach czasowych (oraz opcjonalnie wielkość niedopasowania przy uwzględnieniu pozycji pozabilansowych),
- 3) informację o poziomie marży odsetkowej Banku oraz rozpiętości oprocentowania,
- 4) podstawowe wskaźniki ekonomiczne z zakresu ryzyka stopy procentowej,
- 5) analizę luki przeszacowania (bez uwzględniania pozycji pozabilansowych) obejmującą symulacje zmian wyniku odsetkowego w okresie najbliższego roku,
- 6) informację o poziomie i stopniu wykorzystania poszczególnych limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej,
- 7) testy warunków skrajnych,
- 8) wyniki szacowania kapitału wewnętrznego w zakresie ryzyka stopy procentowej.

Przy sporządzaniu analiz bank przyjmuje następujące przedziały przeszacowania stóp procentowych:

- 1) do 1 dnia,
- 2) od 2 dni do 1 miesiąca,
- 3) powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy,
- 4) powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy,
- 5) powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy,

6) powyżej 1 roku.

Przyjmuje się, iż zmiana stóp procentowych sama w sobie nie jest źródłem potencjalnych strat dla Banku. Narażenie na negatywne oddziaływanie na wyniki Banku związane jest z występującymi różnicami w wielkościach aktywów i pasywów, przeszacowywanych w poszczególnych przedziałach oraz z nierównomierną skalą zmian, poszczególnych stóp procentowych. Pomiar ryzyka przeszacowania oraz bazowego polega na:

- 1) analizie luki, tj. określeniu wielkości niedopasowania między wrażliwymi na zmiany stopy procentowej aktywami i pasywami w poszczególnych przedziałach czasowych, uwzględniających pierwszy możliwy termin zmian stóp procentowych oraz w podziale na poszczególne stopy referencyjne,
- 2) wyliczeniu zmian wyniku odsetkowego w przyjętych okresach, na podstawie założonych zmian stóp procentowych.

W celu efektywnego zarządzania strukturą pozycji oprocentowanych, Bank podejmuje następujące działania:

- 1) prowadzi bieżący monitoring kształtowania się najważniejszych rynkowych stóp procentowych oraz stóp ustalanych przez Radę Polityki Pieniężnej NBP,
- 2) dokonuje analiz otrzymanych z banku zrzeszającego prognoz w zakresie możliwych wariantów zachowania się rynkowych i centralnych stóp procentowych w przyszłości,
- 3) analizuje kształtowanie się oprocentowania poszczególnych, własnych produktów bankowych na tle porównywalnej oferty konkurencyjnych banków,
- 4) zarządza poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić realizację optymalnej, w danych warunkach, wysokości marży odsetkowej Banku.

W ramach analizy ryzyka bazowego i przeszacowania Bank dokonuje badania wpływu zmian poszczególnych stóp referencyjnych na wynik odsetkowy. Wynik analizy może być podstawą do uruchomienia procedury zmian w strukturze udziału poszczególnych pozycji aktywów i pasywów (według rodzajów stóp referencyjnych) w bilansie Banku. Decyzje o zmianach kierunków pozyskiwania pasywów i inwestowania podejmuje Zarząd.

W celu utrzymania założonego profilu ryzyka stopy procentowej Komitet Produktów Bankowych i Marketingu może określać niezbędne działania, jakie winny być podjęte w Banku, w perspektywie najbliższego kwartału, między innymi:

- 1) W przypadku zmiany rynkowych stóp procentowych, w zależności od potrzeby, Bank przyjmuje m.in. następujące strategie działania:
 - a) skraca/wydłuża terminy pozyskiwanych środków oprocentowanych stałą stopą,
 - b) wydłuża/skraca terminy inwestycji, zakupuje papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu,
 - c) rozbudowuje portfel długoterminowych kredytów o stałym oprocentowaniu,
 - d) ogranicza portfel kredytów o stałym oprocentowaniu,
 - e) dokonuje weryfikacji polityki kalkulacji cen kredytów, poprzez zwiększanie udziału marży stałej w stosunku do stóp bazowych przy ustalaniu stóp nominalnych,
 - f) zmniejsza udział stałej marży odsetkowej w relacji do stóp bazowych, przy kalkulowaniu nominalnych stóp procentowych dla kredytów.

Istotnym narzędziem zabezpieczającym Bank przed ryzykiem stopy procentowej są instrumenty finansowe, których oprocentowanie zależy od decyzji Zarządu Banku. Możliwość przesuwania w czasie oraz wpływania na skalę zmian oprocentowania tych instrumentów pozwala zredukować niekorzystny wpływ zmian rynkowych stóp procentowych.

Innym sposobem zabezpieczania się Banku przed ryzykiem stopy procentowej jest również wiązanie stóp procentowych aktywów i pasywów zmiennych z odpowiednimi stopami referencyjnymi, w celu eliminowania dysproporcji pomiędzy aktywami i pasywami, zależnymi od tej samej stopy referencyjnej, oraz w celu dywersyfikacji ryzyka związanego z poszczególnymi stopami referencyjnymi. Ponadto w Banku istnieje system limitów i wskaźników, które są monitorowane i

raportowane. Ich poziom informuje o wielkości narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej. Ograniczeniem ryzyka stopy procentowej w Banku jest też system kontroli wewnętrznej w Banku i audytu zewnętrznego, sprawowanego przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia.

1.4. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe – element ryzyka rynkowego, jest to ryzyko niekorzystnych zmian kursów walut obcych w stosunku do złotych, prowadzących do powstania znacznych strat w przypadku otwartych pozycji w walutach obcych. Zmienność kursów walut związana jest z czynnikami całkowicie niezależnymi od Banku.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie skutków narażenia Banku oraz klientów na nieoczekiwane zmiany kursów walut. Cel ten jest realizowany w oparciu o poniższe cele pośrednie i zadania:

- 1) Zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji, o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych, minimalizując związane z nim ryzyko.
- 2) Podstawowym celem Banku jest utrzymywanie pozycji walutowej całkowitej w wysokości nie przekraczającej 2% uznanego kapitału Banku, która nie wiąże się z koniecznością utrzymywania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.
- 3) Strategią Banku jest prowadzenie konserwatywnej polityki w zakresie ryzyka walutowego, tzn. kształtowanie pozycji w granicach nie wiążących się z koniecznością utrzymywania wymogu kapitałowego, zgodnie z uchwałą KNF w sprawie wyznaczania wymogów kapitałowych banków. Należy podkreślić, że takie podejście nie ogranicza w żaden sposób rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych klientom Banku.
- 4) Bank będzie kształtował pozycję walutową w ramach limitu otwartej pozycji walutowej całkowitej, nie przekraczającej 2% uznanego kapitału Banku oraz limitów dla każdej z walut osobno, dostosowując operacyjnie zajmowaną pozycję w danej walucie obcej, do kształtowania się kursu złotego.
- 5) Na rynku walutowym, Bank przykłada szczególną uwagę do rozwoju operacji z klientami i prowadzi ciągłe prace nad rozszerzeniem zakresu i udoskonaleniem oferty produktów i usług. Działania swoje opiera w szczególności na uelastycznieniu oferty produktowej, pozwalającej na lepsze zaspokojenie indywidualnych potrzeb klientów, adekwatnie do sytuacji rynkowej.
- 6) Zgodnie z profilem biznesowym Banku oraz strukturą jego bazy klientów, szczególny nacisk położono na dopasowywanie oferty produktowej i kanałów zawierania transakcji, do potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw, prowadzących wymianę handlową z zagranicą.
- 7) W ramach stosowanej polityki ograniczania ryzyka, Bank dąży do utrzymywania maksymalnie zrównoważonej pozycji walutowej.
- 8) Poziom ryzyka walutowego w działalności Banku z tytułu ryzyka kursowego ograniczony jest poprzez limity maksymalnej pozycji walutowej (w tym limity pozycji dla poszczególnych walut).
- 9) Wszystkie limity z zakresu ryzyka walutowego uchwała Zarząd Banku.
- 10) Monitoring wykorzystania limitów w zakresie ryzyka walutowego realizowany jest przez osoby zatrudnione w Zespole Zarządzania Ryzykami i Analiz, z zachowaniem niezależności oceny ryzyka od działalności, która to ryzyko generuje.
- 11) Pomiar ryzyka walutowego dokonywany jest codziennie. Do wyliczenia ryzyka walutowego wyznaczone są pozycje walutowe dla poszczególnych walut oraz pozycja całkowita dla wszystkich walut łącznie, przeliczone na PLN po kursie średnim NBP. Wyliczenia pozycji dokonywane są zgodnie z obowiązującymi wytycznymi Prezesa Narodowego Banku Polskiego oraz Komisji Nadzoru Finansowego.
- 12) Bank zakłada, że skala działalności walutowej będzie nieznaczająca, tj. udział obrotów walutowych w obrotach ogółem Banku nie przekroczy 5%.

Pozycja otwarta w Banku w danej walucie obliczana jest, jako różnica między aktywami i pasywami w danej walucie.

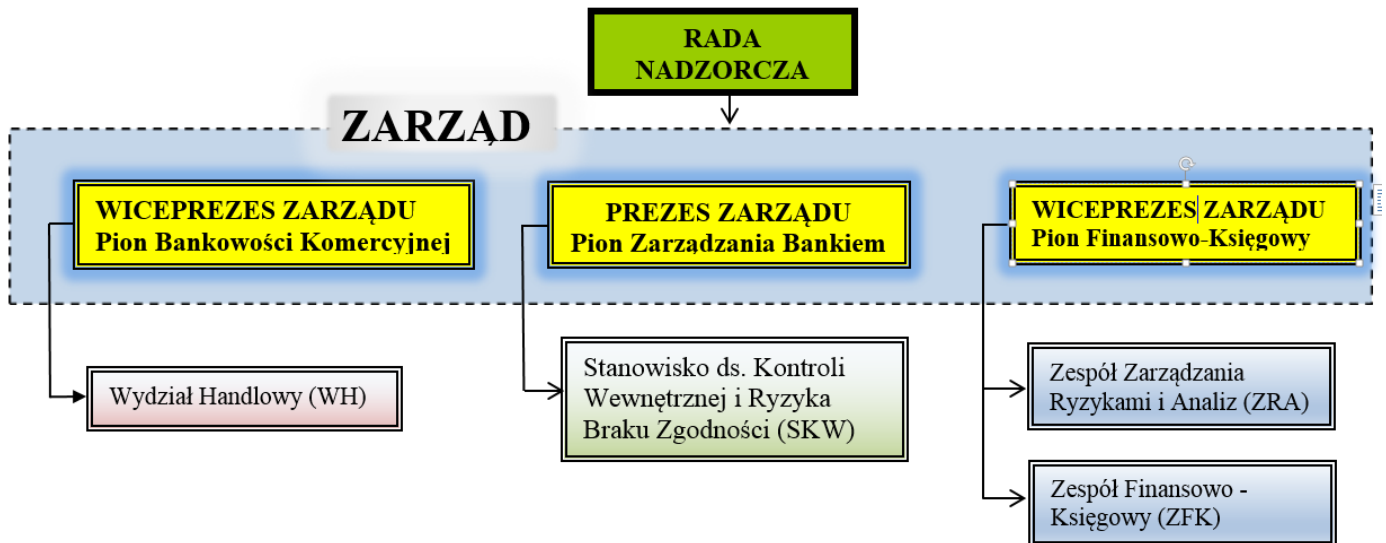
Ryzyko walutowe składa się z dwóch pozycji:

- 1) strukturalnej, wynikającej z długoterminowych dewizowych aktywów i pasywów,
 - 2) transakcyjnej, która jest rezultatem dewizowych transakcji natychmiastowych i terminowych.
- Bank nie uznaje żadnych walutowych pozycji pierwotnych za pozycje o charakterze strukturalnym.

Proces zarządzania ryzykiem walutowym przebiega zgodnie z poniższą organizacją:

- 1) Rada Nadzorcza Banku:
 - a) zatwierdza strukturę organizacyjną, zapewniającą rozdzielenie funkcji oceny ryzyka od działalności operacyjnej, która to ryzyko generuje,
 - b) akceptuje (w ramach planu ekonomiczno-finansowego) i dokonuje okresowego przeglądu poziomu podejmowanego ryzyka oraz systemu zarządzania ryzykiem w Banku,
 - c) zapoznaje się okresowo z oceną systemu kontroli ryzyka rynkowego (walutowego) w Banku, na podstawie wyników audytu wewnętrznego i kontroli wewnętrznej,
 - d) sprawuje ogólny i stały nadzór nad realizacją strategii zarządzania ryzykiem walutowym oraz nad realizacją planu ekonomiczno-finansowego.
- 2) Zarząd Banku:
 - a) zatwierdza metody zarządzania ryzykiem walutowym, w tym limity ryzyka walutowego,
 - b) odpowiada za efektywność systemu zarządzania ryzykiem walutowym,
 - c) okresowo kontroluje poziom podejmowanego ryzyka walutowego,
 - d) podejmuje działania w celu minimalizowania negatywnych skutków ryzyka walutowego,
 - e) okresowo dokonuje oceny adekwatności systemu zarządzania ryzykiem walutowym oraz wielkości limitów ryzyka, w kontekście przyjętych celów finansowych Banku.
- 3) Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz:
 - a) dokonuje analiz ryzyka walutowego występującego w Banku,
 - b) kontroluje przestrzegania ustalonych limitów,
 - c) monitoruje i określa pozycje walutowe oraz oblicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego,
 - d) przekazuje Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej sprawozdania zgodnie z Instrukcją sporządzania informacji zarządczej,
 - e) przeprowadza okresową weryfikację przyjętych metod oceny ryzyka walutowego i limitów.
- 4) Główny Księgowy:
 - a) nadzoruje prace Zespołu Finansowo – Księgowego w zakresie ryzyka walutowego,
 - b) podejmuje decyzje w sprawie zawarcia transakcji walutowych w Banku Zrzeszającym mających wpływ na pozycję walutową Banku,
 - c) odpowiada za przestrzeganie limitów pozycji walutowych,
 - d) ustala limity pogotowia kasowego w danej walucie.
- 5) Zespół Finansowo – Księgowy:
 - a) odpowiada za bieżący monitoring i wyliczanie pozycji walutowej,
 - b) odpowiada za poprawne rozliczenie i zaksięgowanie transakcji walutowych zawartych przez Głównego Księgowego,
 - c) rozlicza operacje walutowe uznające i obciążające rachunek nostro Banku w Banku Zrzeszającym,
 - d) dokonuje analizy zgodności stanu sald na rachunkach nostro Banku poprzez:
 - i. kontrolę bilansu walutowego,
 - ii. weryfikację zgodności stanów poszczególnych rachunków nostro, z podziałem na poszczególne waluty, z wyciągami rachunków nostro otrzymanymi z Banku Zrzeszającego, w którym rachunki są umiejscowione,
 - iii. korespondencję wyjaśniającą, w przypadku zaistnienia rozbieżności w ewidencji stanów rachunków nostro Banku, z wyciągami z rachunków nostro otrzymywanymi z Banku Zrzeszającego.
- 6) Stanowiska obsługi klienta:

- a) otwierają i prowadzą rachunki walutowe klientów,
 - b) wykonują czynności związane z obsługą rachunków walutowych,
 - c) przyjmują wpłaty i dokonują wypłat w walutach obcych,
 - d) zasilają i odprowadzają waluty do/z Banku Zrzeszającego.
- 7) Stanowisko do spraw Kontroli Wewnętrznej i Ryzyka Braku Zgodności odpowiedzialne za kontrolę procesu zarządzania walutowym.

Dla zapewnienia prawidłowego bieżącego zarządzania ryzykiem walutowym w Banku, sporządza się raport pozycji walutowej Banku, wg stanu na koniec każdego dnia roboczego. Dane niezbędne do sporządzania raportu pozycji walutowej Banku, pozyskuje się z systemu ewidencji księgowej, w przeliczeniu na PLN. Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz wylicza pozycję walutową Banku, na podstawie danych za poprzedni dzień roboczy, wynikających z ewidencji księgowej, które są stanem wyjściowym, do prognozy pozycji walutowej, na dany dzień roboczy. W celu ustalenia pozycji walutowych Banku, Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz wylicza w rozbiciu na poszczególne waluty, salda bilansowe i pozabilansowe oraz złotowe salda indeksowane.

W rachunku pozycji walutowych Banku wyznaczane są:

- 1) pozycje walutowe indywidualne - pozycje netto dla każdej waluty obcej oddzielnie,
- 2) całkowita pozycja walutowa Banku.

Pozycje netto w poszczególnych walutach obcych oblicza się jako różnice między aktywami i pasywami, wyrażonymi w tej samej walucie. Całkowita pozycja walutowa jest wyliczana, jako suma ujemnych (krótkich) lub suma dodatnich (długich) pozycji walutowych indywidualnych dla poszczególnych walut obcych, w zależności od tego, która z tych sum jest wyższa, co do wartości bezwzględnej, a gdy są sobie równe, co do wartości bezwzględnej, przyjmuje się, że pozycja walutowa całkowita jest równa sumie dodatnich (długich) pozycji walutowych indywidualnych.

Bieżące monitorowanie i wyliczanie pozycji walutowej tj. w trakcie dnia księgowego, dokonywane jest przez Zespół Finansowo – Księgowy, na podstawie bieżących danych księgowych oraz sporządzonych:

- 1) zestawień operacji gotówkowych mających wpływ na pozycję walutową,
- 2) zestawień transakcji dokonywanych w ciągu dnia.

Dla celów kontroli ryzyka kursowego Zarząd, po zasięgnięciu opinii Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz, wyznacza wewnętrzny limit na pozycję walutową całkowitą oraz na pozycje walutowe indywidualne.

Jeżeli całkowita pozycja walutowa ustalona przez Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz następnego dnia roboczego, za dzień poprzedni, przekracza wyznaczony przez Bank limit, Zespół Zarządzania

Ryzykami i Analiz informuje Głównego Księgowego o konieczności zawarcia transakcji umożliwiających domknięcie pozycji, do poziomu wyznaczonego limitu.

Dla celów kontroli ryzyka kursowego Zarząd, po zasięgnięciu opinii Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz wyznacza wewnętrzny limit na pozycję walutową całkowitą oraz na pozycje walutowe indywidualne.

Wielkość obowiązujących limitów w Banku ustala się na podstawie analizy kształtowania się pozycji walutowych, w stosunku do poziomu kapitałów własnych. Ustalanie rodzajów i wysokości limitów oraz ich weryfikacja odbywa się co roku, na etapie przygotowania założeń do planu ekonomiczno-finansowego Banku. Limity pozycji walutowych są ustalane w oparciu o dane historyczne, z uwzględnieniem planowanej skali działalności dewizowej oraz kształtowania się kursów walut.

W Banku przeprowadza się testy warunków skrajnych, czyli ocenę wpływu nieoczekiwanych zmian na rynku walutowym (zmiany warunków makroekonomicznych) na sytuację finansową Banku przejawiające się znacznym wzrostem ryzyka walutowego. Zarząd Banku podejmuje decyzję o kolejności podejmowania działań w przypadku wystąpienia negatywnych skutków testów warunków skrajnych, na podstawie propozycji Zespołu Zarządzania Ryzykami i Analiz.

Na poziomie operacyjnym, kontroli wewnętrznej operacji walutowych dokonują kierownicy poszczególnych komórek organizacyjnych Centrali Banku, w zakresie przestrzegania stosownych regulacji oraz zasad stosowania kursów.

1.5. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne w Banku jest rozumiane jako możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi, systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, uwzględniające również ryzyko prawne

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest ograniczanie ryzyka występowania strat operacyjnych oraz dążenie do ich minimalizowania.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem operacyjnym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) określenie podstawowych procesów niezbędnych do zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- 2) prowadzenie i analiza rejestru incydentów i strat z tytułu ryzyka operacyjnego (w tym zawarte są straty z tytułu ryzyka braku zgodności),
- 3) opracowanie ogólnych zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasady identyfikacji, oceny, monitorowania, zabezpieczania i transferu ryzyka operacyjnego,
- 4) zarządzanie kadrami,
- 5) określenie docelowego profilu ryzyka operacyjnego, uwzględniającego skalę i profil ryzyka operacyjnego obciążającego Bank,
- 6) zdefiniowanie tolerancji/apetytu Banku na ryzyko operacyjne, w tym wartości progowych sum strat danej klasy zdarzeń w określonym horyzoncie czasowym oraz określone działań, które Bank będzie podejmował w przypadkach, gdy wartości te zostaną przekroczone,
- 7) wyznaczenie procesów krytycznych i kluczowych w działalności Banku,
- 8) opracowanie i testowanie Planów Ciągłości Działania dla krytycznych procesów i systemów teleinformatycznych,
- 9) przyjęcie założeń dla systemu kontroli wewnętrznej, w zakresie ryzyka operacyjnego.

Cele operacyjne realizowane są poprzez:

- 1) podnoszenie świadomości ryzyka operacyjnego na wszystkich poziomach zarządzania,
- 2) doskonalenie wiedzy i umiejętności pracowników zaangażowanych w proces zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- 3) przeprowadzanie niezbędnych zmian strukturalnych,

- 4) dostosowanie funkcjonowania systemów bezpieczeństwa, do poziomu i profilu generowanego ryzyka,
- 5) doskonalenie technik pomiaru ryzyka,
- 6) rozwój programów informatycznych wspierających zarządzanie ryzykiem.

System zarządzania ryzykiem, zgodnie z ustawą Prawo bankowe to zbiór zasad, mechanizmów i narzędzi (w tym m.in. polityk i procedur dotyczących identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka) odnoszących się do procesów dotyczących ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym należy rozumieć jako zbiór zasad, mechanizmów i narzędzi odnoszących się do procesów dotyczących ryzyka i obejmujący etapy:

- 1) identyfikacja ryzyka operacyjnego,
- 2) pomiar ryzyka operacyjnego,
- 3) limitowanie ryzyka operacyjnego,
- 4) monitorowanie poziomu i profilu ryzyka operacyjnego,
- 5) raportowanie,
- 6) system kontroli wewnętrznej,
- 7) system ograniczania poziomu ryzyka operacyjnego,
- 8) Plany Ciągłości Działania i Plany Awaryjne,
- 9) testy warunków skrajnych.

Celem funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym jest stałe ograniczanie ryzyka, ochrona zasobów, systemów oraz procesów, jak również zabezpieczanie się przed ewentualnymi negatywnymi skutkami ryzyka.

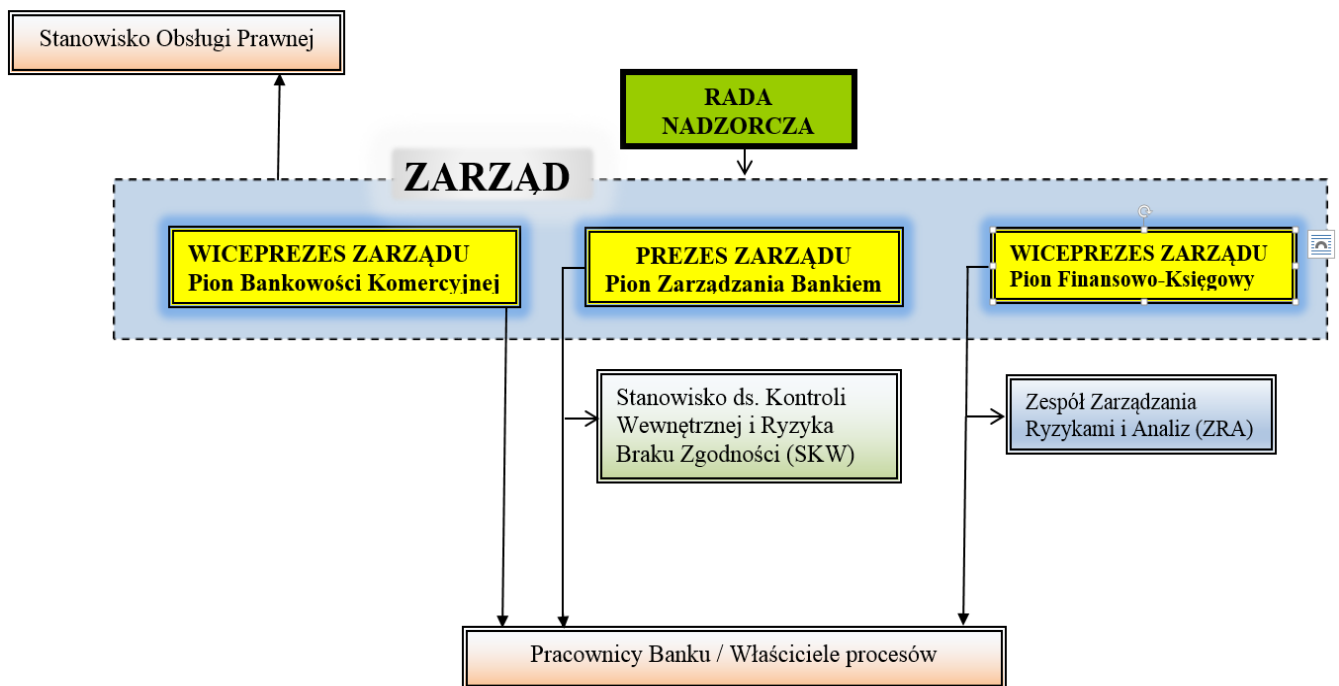
Bank, wyliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego stosuje metodę podstawowego wskaźnika (BIA), zgodnie z Rozporządzeniem.

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym wyróżnia się następujące grupy uczestników:

- 1) Pracowników Banku – odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem operacyjnym na swoich stanowiskach pracy, w tym za:
 - a) identyfikację ryzyka operacyjnego w zakresie własnych działań,
 - b) rejestrowanie zdarzeń operacyjnych,
 - c) przekazywanie informacji o operacjach gospodarczych, mających wpływ na wysokość strat operacyjnych, związanych z uprzednio zgłoszonymi zdarzeniami operacyjnymi,
 - d) przekazywanie informacji o zdarzeniach zewnętrznych, mogących mieć wpływ na poziom ryzyka operacyjnego Banku, do Zespołu Zarządzania Ryzykami i Analiz,
 - e) zgłaszanie wniosków do Zespołu Zarządzania Ryzykami i Analiz, w zakresie definiowania zdarzeń potencjalnych oraz KRI,
 - f) zgłaszanie wniosków do Zespołu Zarządzania Ryzykami i Analiz, w zakresie działań zapobiegawczych i korygujących powstawaniu ryzyka operacyjnego,
 - g) znajomość Planów Ciągłości Działania i Planów Awaryjnych obowiązujących jednostkę/komórkę organizacyjną Banku, w której zatrudniony jest pracownik.
- 2) Właścicieli procesów odpowiedzialnych za:
 - a) nadzór nad procesami identyfikacji, rejestracji, analizy i zapobiegania zdarzeniom z zakresu ryzyka operacyjnego,
 - b) koordynowanie procesów zarządzania ryzykiem operacyjnym w obszarach działania określonych w regulaminach organizacyjnych i procedurach wewnętrznych, dotyczących danego procesu,
 - c) przegląd i aktualizację kart procesów zgodnie z Księgą Procesów,
 - d) współpraca przy tworzeniu szczegółowych procedur i procesów zarządzania ryzykiem operacyjnym, występujących w obszarach działania danego procesu,

- e) sporządzanie, przegląd oraz aktualizacja planów ciągłości działania, na polecenie Przewodniczącego Zespołu Kryzysowego, pod nadzorem Koordynatora Planów Ciągłości Działania,
 - f) monitorowanie ryzyka operacyjnego, zidentyfikowanego w obrębie danego obszaru działania,
 - g) przekazywanie informacji o zdarzeniach zewnętrznych, zdefiniowanych na bazie informacji zgłaszanych przez pracowników do Zespołu Zarządzania Ryzykami i Analiz,
 - h) definiowanie zdarzeń operacyjnych potencjalnych, na bazie informacji zgłaszanych przez pracowników,
 - i) występowanie z inicjatywą do Zespołu Zarządzania Ryzykami i Analiz w zakresie nowych lub aktualizacji istniejących wskaźników KRI,
 - j) stosowanie narzędzi i podejmowanie czynności zapobiegawczych i korygujących powstawaniu ryzyka operacyjnego,
 - k) przekazywanie informacji dotyczących czynników ryzyka operacyjnego do Zespołu Zarządzania Ryzykami i Analiz.
- 3) Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz (ZRA) - Komórka organizacyjna zajmująca się ryzykami bankowymi realizująca zadania związane z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym poprzez:
- a) tworzenie/aktualizację procedur interdyscyplinarnych w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, obejmująca metodyki i standardy identyfikacji, pomiaru, monitorowania, ograniczania poprzez limity, raportowania i kontroli ryzyka operacyjnego, w tym sposobu i trybu wyznaczania KRI,
 - b) nadzór nad ewidencją strat operacyjnych i przebiegiem procesu aktualizacji ich wartości,
 - c) opracowanie projektu strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku,
 - d) pomiar, monitorowanie i kontrolę poziomu ryzyka operacyjnego na bazie otrzymywanych danych,
 - e) tworzenie/aktualizacja KRI we współpracy z Właścicielami procesów,
 - f) sporządzanie sprawozdań na Zarząd Banku i Radę Nadzorczą, w zakresie realizowanych funkcji i powierzonych obowiązków,
 - g) administrowanie merytoryczne narzędziem informatycznym do rejestracji zdarzeń operacyjnych i szkolenie jego użytkowników,
 - h) przeprowadzanie samooceny ryzyka operacyjnego,
 - i) raportowanie na potrzeby Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej w zakresie wskaźników KRI, wymogów kapitałowych, zdarzeń operacyjnych potencjalnych i rzeczywistych oraz strat będących ich skutkiem.
- 4) Stanowisko do spraw Kontroli Wewnętrznej i Ryzyka Braku Zgodności – komórka organizacyjna realizująca zadania w zakresie:
- a) kontroli wewnętrznej w Banku, obejmującej kontrolę i oceny prawidłowości procedur, procesów oraz jakości zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku,
 - b) współpracy z Zespołem Zarządzania Ryzykami i Analiz w ocenie ryzyka braku zgodności.
- 5) Stanowisko Obsługi Prawnej (SOP) – komórka organizacyjna odpowiedzialna za wsparcie prawne Banku, współpracująca z Zespołem Zarządzania Ryzykami i Analiz w ramach:
- a) dostosowania i monitorowania zgodności wykonania zapisów umów outsourcingowych z wymogami ustawy Prawo bankowe,
 - b) weryfikacji regulacji obowiązujących w Banku pod kątem ryzyka braku zgodności, ich wewnętrznych spójności oraz proponowanie ewentualnych zmian,
 - c) monitorowania zapowiadanych zmian prawnych.
- 6) Zarząd Banku - odpowiada za całokształt zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku oraz podejmowanie decyzji strategicznych wpływających na poziom ryzyka operacyjnego obciążającego Bank. Ponadto, Zarząd:
- a) zatwierdza zaopiniowane pozytywnie przez Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz procedury wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym i wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego,
 - b) nadzoruje i okresowo ocenia adekwatność systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w kontekście założonych celów strategicznych i finansowych,

- c) odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem oraz nadzoruje jego efektywność, wprowadzając w razie zmiany poziomu ryzyka w działalności Banku lub czynników otoczenia biznesowego, niezbędne korekty i udoskonalenia,
 - d) projektuje i zatwierdza struktury organizacyjne systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym,
 - e) zapewnia pracownikom uczestniczącym w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym zdobycie niezbędnej wiedzy i umiejętności, niezbędne wsparcie techniczne oraz dostęp do odpowiednich zasobów,
 - f) zatwierdza rodzaje i wysokość limitów wewnętrznych na ryzyko operacyjne, jak również odpowiada za efektywny mechanizm ich monitorowania, w tym powiadamiania o przekroczeniu limitów,
 - g) okresowo informuje Radę Nadzorczą o przyjętej strukturze i zasadach zarządzania ryzykiem operacyjnym, rozmiarach ryzyka oraz zmianach w jego profilu,
 - h) sprawuje nadzór nad całym systemem zarządzania ryzykiem operacyjnym poprzez Stanowisko ds. Kontroli Wewnętrznej i Ryzyka Braku Zgodności.
- 7) Rada Nadzorcza – sprawuje kontrolę jakości i adekwatności systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku, zatwierdza Strategię Zarządzania Poszczególnymi Rodzajami Ryzyka w Banku, w tym ryzykiem operacyjnym, oraz jej nowelizacje i okresową ocenę kompetencji Prezesa Zarządu, odpowiedzialnego za obszar zarządzania ryzykami istotnymi, w tym ryzykiem operacyjnym w Banku.

Ryzyko operacyjne Banku jest identyfikowane poprzez:

- 1) ewidencję strat operacyjnych brutto,
- 2) identyfikację zdarzeń i wynikających z nich strat finansowych występujących w liniach biznesowych oraz w powiązaniu z innymi ryzykami, w tym z ryzykiem kredytowym, ryzykiem rynkowym, ryzykiem braku zgodności, ryzykiem strategicznym i ryzykiem reputacji,
- 3) wycenę strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- 4) badanie poziomu Kluczowych Wskaźników Ryzyka (KRI),
- 5) analizę przeprowadzonych działań samooceny (ankiety samooceny),
- 6) analizy scenariuszowe,
- 7) czynniki ryzyka, mogące prowadzić do wystąpienia ryzyka operacyjnego,
- 8) określenie procesów kluczowych i ich wycenę,
- 9) ocenę ryzyka zmian w strukturze organizacyjnej,

- 10) oceny poziomu ryzyka operacyjnego, uwzględniające stopień narażenia Banku na zagrożenia czynników zewnętrznych i wewnętrznych (wdrażanie nowych produktów, zawieranie umów outsourcingu oraz wprowadzaniu nowych systemów).

Ryzyko operacyjne jest rejestrowane w celu rozpoznania profilu oraz monitorowania apetytu i poziomu ryzyka operacyjnego Banku. Ryzyko operacyjne jest identyfikowane w celu zapobiegania powstawaniu nieakceptowanego poziomu ryzyka operacyjnego w działaniach, realizowanych przez Bank, a w szczególności w celu zapobiegania powstawaniu zagrożeń dla zachowania ciągłości działania Banku.

Poziom rzeczywistego ryzyka operacyjnego mierzony jest za pomocą:

- 1) rejestrów wycenionych strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- 2) badania poziomu Kluczowych Wskaźników Ryzyka (KRI),
- 3) ewidencji strat operacyjnych brutto,
- 4) identyfikacji zdarzeń i wynikających z nich strat finansowych, występujących w liniach biznesowych oraz w powiązaniu z innymi ryzykami, w tym z ryzykiem kredytowym, ryzykiem rynkowym, ryzykiem braku zgodności, ryzykiem strategicznym i ryzykiem reputacji,
- 5) wyceny strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- 6) badaniu poziomu Kluczowych Wskaźników Ryzyka (KRI),
- 7) analizy przeprowadzonych działań samooceny (ankiety samooceny),
- 8) analiz scenariuszowych,
- 9) czynników ryzyka, mogących prowadzić do wystąpienia ryzyka operacyjnego,
- 10) określenia procesów kluczowych i ich wyceny,
- 11) oceny poziomu ryzyka operacyjnego, uwzględniające stopień narażenia Banku na zagrożenia czynników zewnętrznych i wewnętrznych.

Bank dokonuje oceny poziomu ryzyka operacyjnego oceniając wrażliwości ryzyka z podziałem na kryteria ilościowe i jakościowe.

Ocena dokonywana jest podstawie przyjętych w Metodyce BION wybranych kryteriów oceny poziomu ryzyka i uwzględnia stopień narażenia Banku na zagrożenia czynników zewnętrznych i wewnętrznych, w odniesieniu do:

- 1) wielkości sumy bilansowej;
- 2) ilości i złożoności oferowanych przez Bank produktów i usług, liczbę zrealizowanych transakcji, prowadzonych rachunków oraz struktury portfela;
- 3) obszaru działalności jednostek organizacyjnych;
- 4) rotacji pracowników, w tym zwłaszcza pracowników kluczowych;
- 5) narażenia Banku na zagrożenia zewnętrzne;
- 6) bezpieczeństwa i wydajności systemów informatycznych oraz zakresu usług bankowości elektronicznej;
- 7) liczby uzasadnionych skarg / reklamacji.

W ramach oceny ryzyka operacyjnego Bank przeprowadza testy warunków skrajnych.

Wartości progowe ryzyka operacyjnego w Banku:

- 1) poziom Kluczowych Wskaźników Ryzyka (KRI), wyznaczanych na podstawie informacji o ryzyku operacyjnym Banku oraz na podstawie historycznych obserwacji stanu parametrów wrażliwych na występowanie ryzyka operacyjnego,
- 2) wyznacza określenie akceptowalnego poziomu ryzyka operacyjnego dla zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- 3) określenie istotności zdarzenia ryzyka operacyjnego.

Monitorowanie ryzyka operacyjnego w Banku ma na celu obserwację profilu ryzyka, tolerancji / apetytu na ryzyko operacyjne oraz zapewnienie regularnego przekazywania stosownych informacji

Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku. Przekazywane organom Banku informacje stanowią podstawę wykrycia słabych punktów w systemie zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku. Analiza profilu ryzyka operacyjnego, na jakie narażony jest Bank w swojej działalności, dokonywana jest w oparciu o mierniki poziomu ryzyka, w tym rejestry wycenionych strat z tytułu ryzyka operacyjnego, badanie poziomu Kluczowych Wskaźników Ryzyka (KRI). Monitorowanie poziomów ryzyka operacyjnego prowadzone jest przez Zespół Zarządzania Ryzykiem i Analiz i działające w ramach Zespołu Stanowisko ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym. Monitorowanie zdarzeń ryzyka operacyjnego odbywa się we wszystkich obszarach działania Banku.

Przekazywanie informacji na temat poziomu ryzyka operacyjnego Banku odbywa się zgodnie z funkcjonującym w Banku Systemem Informacji Zarządczej. Zakres przekazywanych informacji w zakresie ryzyka operacyjnego ma na celu umożliwienie oceny narażenia na ryzyko operacyjne oraz skuteczne zarządzanie tym ryzykiem. System raportowania poziomu ryzyka operacyjnego jest udokumentowany, a definicje poszczególnych raportów obejmują co najmniej następujące elementy:

- 1) cel sporządzenia raportu,
- 2) zakres danych,
- 3) format danych,
- 4) termin wykonania,
- 5) nazwę odbiorcy.

Raporty poziomu ryzyka operacyjnego są wykonywane przez Zespół Zarządzania Ryzykiem i Analiz i działające w ramach Zespołu Stanowisko ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym, przy czym Kierownik Zespołu odpowiada za jakość i terminowość wykonania raportów.

Bank zdefiniował działania przeciwdziałające ryzyku, które mają na celu jego unikanie, ograniczenie lub transferowanie, a także akceptowanie. Działania podejmowane są w zależności od zidentyfikowanego ryzyka operacyjnego, w stosunku do zaakceptowanego apetytu na ryzyko i tolerancji na ryzyko. Do podstawowych działań przeciwdziałających ryzyku należą:

- 1) modyfikowanie wewnętrznych aktów normatywnych w aspekcie redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu zaakceptowanego,
- 2) rozszerzone monitorowanie ryzyka operacyjnego w sytuacjach stwarzających realne zagrożenie przekroczenia wartości progowych zaakceptowanego poziomu ryzyka operacyjnego,
- 3) przenoszenie odpowiedzialności (outsourcing),
- 4) opracowane dla procesów krytyczny Plany utrzymania ciągłości działania i Plany awaryjne,
- 5) zabezpieczenia fizyczne ludzi, pomieszczeń, sprzętu, dokumentów i informacji,

Do podstawowych metod łagodzenia skutków zrealizowania ryzyka operacyjnego należą:

- 1) zabezpieczenia finansowe (ubezpieczenia),
- 2) zabezpieczenia fizyczne ludzi, pomieszczeń, sprzętu, dokumentów i informacji,
- 3) plany awaryjne.

1.6. Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności - skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez bank standardów postępowania.

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka braku zgodności jest efektywne eliminowanie przypadków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych i przyjętych przez Bank standardów postępowania oraz podejmowanie skutecznych działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności. Cele te są realizowane w szczególności poprzez:

- 1) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi,
- 2) minimalizowanie negatywnych skutków nieprzestrzegania regulacji zewnętrznych, wewnętrznych i raz przyjętych standardów postępowania,

3) dostosowanie narzędzi informatycznych, do zmieniających się przepisów zewnętrznych i wewnętrznych.

W zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności Bank będzie stale dążył do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, poprzez stałe aktualizowanie/dostosowywanie procedur bankowych, wsparcie informatyczne, szkolenia i kontrolę ich przestrzegania.

Podstawowe obszary objęte zarządzaniem ryzykiem braku zgodności:

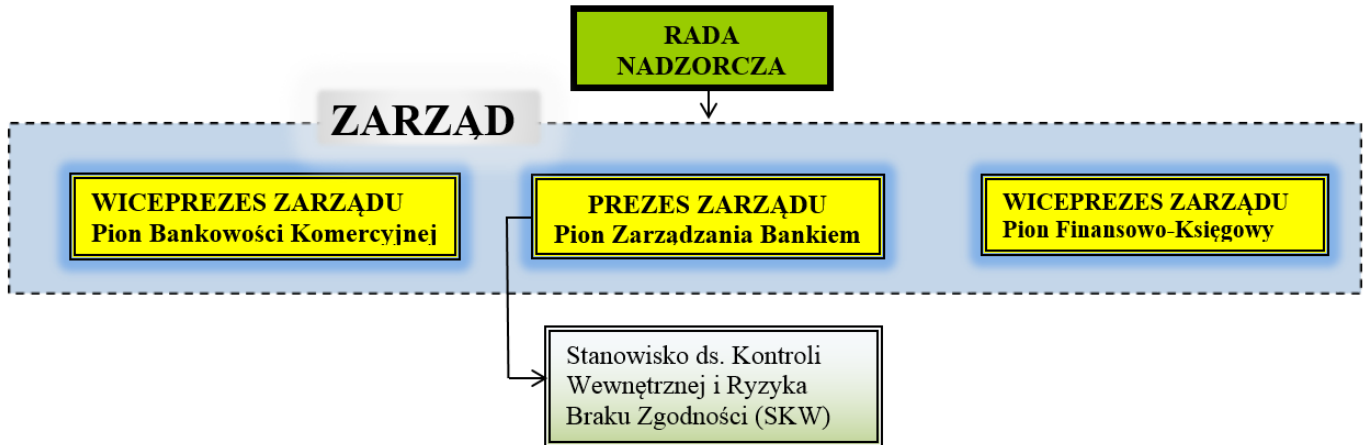
- 1) identyfikacja ryzyka braku zgodności,
- 2) pomiar skutków,
- 3) monitorowanie,
- 4) raportowanie,
- 5) działania zapobiegawcze i korygujące.

Bank określa limit tolerancji dla ryzyka braku zgodności jako „zerową” tolerancję na ryzyko braku zgodności. Zerowa tolerancja na ryzyko braku zgodności oznacza brak akceptacji dla występowania zdarzeń, w których stwierdzono brak zgodności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, dobrymi praktykami i zasadami etycznymi oraz natychmiastowe podejmowanie działań ograniczających ryzyko.

Podział obowiązków w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności:

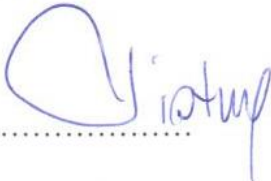

- 1) Rada Nadzorcza Banku:
 - a) sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności rozumianym jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania,
 - b) zatwierdza założenia polityki Banku w zakresie ryzyka braku zgodności,
 - c) co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.
- 2) Zarząd Banku:
 - a) zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa, z uwzględnieniem działania Banku na podstawie przepisów prawa innego państwa i powiązań Banku z innymi podmiotami, które mogłyby utrudnić skuteczne zarządzanie Bankiem,
 - b) odpowiada za opracowanie i wdrożenie efektywnego, skutecznego systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności, zgodnego z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi oraz rekomendacjami nadzorczymi,
 - c) zapewnia odpowiednie zasoby niezbędne do efektywnego wykonywania zadań w ramach ryzyka braku zgodności przez Stanowisko do spraw Kontroli Wewnętrznej i Ryzyka Braku Zgodności,
 - d) zapewnia, że osoba wykonująca zadania w ramach ryzyka braku zgodności posiada odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie, umożliwiające dostęp do informacji niezbędnych do wykonywania obowiązków.
- 3) Stanowisko do spraw Kontroli Wewnętrznej i Ryzyka Braku Zgodności:
 - a) podlega Prezesowi Zarządu i ma zapewnioną możliwość bezpośredniego komunikowania się z Członkami Zarządu Banku,
 - b) analizuje zgodność przepisów i regulacji wewnętrznych z prawem bankowych (w tym procedur udzielania kredytów),
 - c) ocenia ryzyka braku zgodności związanego z klientami i transakcjami,
 - d) współpracuje z Analitykiem rejestru kwot wysokich w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy,
 - e) we współpracy ze Stanowiskiem Obsługi Prawnej analizuje wzorcowe umowy, w szczególności pod kątem niedozwolonych klauzul umownych (tzw. klauzul abuzywnych),
 - f) analizuje zasady etycznego postępowania w prowadzeniu działalności bankowej,

- g) w obszarze zarządzania ryzykiem braku zgodności ściśle współpracuje z Zespołem Zarządzania Ryzykami i Analiz, Zespołem Organizacyjno -Administracyjnym i Stanowiskiem Obsługi Prawnej.
- 4) Wszyscy pracownicy Banku są zobowiązani do przestrzegania przepisów wewnętrznych oraz przyjętych standardów postępowania w obszarze zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Łosicach niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w „Informacji ilościowej i jakościowej dotyczącej adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Łosicach według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku” są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Imię i Nazwisko	Stanowisko	Podpis
Romuald Piotruk	Prezes Zarządu	
Urszula Wasiluk	Wiceprezes Zarządu	
Dariusz Romańczuk	Wiceprezes Zarządu	